

CUVÂNT RĂSTURNAT

Ne-am ținut de promisiune, de data asta, și iată că avem a doua revistă de iarnă. Numai bună să vă încălzească ecranele telefoanelor (nu încercați să o citiți pe desktop/laptop, nu e gândită pentru așa ceva).

În acest număr avem ceva deosebit - patru proze scurte de la scriitori români excepționali care au acceptat această mică nebunie de a scrie pentru o revistă exclusiv digitală. N-avem Cuprins, îi veți descoperi pe măsură ce răsfoiți revista. Dar avem o serie de ilustrații unice create de Maria Dimancea. Și două încercări de joacă cu AI. Așa suntem noi, vraiste.

Mai avem și un text formidabil de puternic, pe care înadins l-am pus la finalul revistei, pentru că orice altceva ar fi pălit în urma lui - de la o jurnalistă din Ucraina. Nu uitați de el, chiar dacă lăsați revista din mână.

Am încercat să creăm o revist(uță)* pe care să o citiți pe îndelete și fără grabă, lângă un calorifer fierbinte și la un pahar de vin bun și o felie de cozonac.

Cred că de data asta chiar ne-a ieșit. Vă suntem recunoscători că ați deschis-o și că o veți citi până la capăt - doar nu ne susțineți degeaba în fiecare lună!

Lectură plăcută,

Adrian Mihălțianu

...ȘI ATUNCI M-AM PUS ȘI EU SĂ RULEZ CEVA

TEXT: BIANCA FELSEGHI
ILUSTRARE: MIDJOURNEY.AI

Era Crăciunul 2020 și încă nu exista vaccinul. Aveam un copil de patru luni și ne închiseserăm în casă, fiindcă nu știam ce simptome și ce efecte ar avea asupra unui corp atât de mic un virus așa de mare. Familia extinsă chiar și la bunici și-a văzut nepotul abia în primăvară.

Dar atunci, în iarna aceea fără strălucire, printre runde de alăptat și plâns isteric, când puneam calculatorul pe pauză de la Harry Potter sau Lord of the Rings (ascultam pe heavy rotation discursul lui Samwise Gamgee, cunoscătorii știu de ce), am fost pe cale să comand un cozonac babka cu ciocolată și nucă.

Costa 150 de lei.

Și mi-a împietrit mâna când să trec CVC-ul și să trimit comanda. Așa că m-am pus singură la lucru. Am frământat maglavaisul cu unt și lapte cald, până m-au durut încheieturile. Am îngrijit aluatul ca pe un al doilea bebeluș, l-am mângâiat când l-am ținut peste noapte în frigider, ca să îl scot la timp la a doua tură de dospit la cald.

Am întins foaia, am presărat umplutura, am rulat atent, am tăiat în jumătate cozonacul, apoi l-am împletit înapoi și l-am aranjat ca în puf în tavă, s-avem cozonacii proaspeți și însiropați cu scorțișoară și mere, de dimineață.

Au fost singurii doi cozonaci făcuți vreodată. N-am mai încercat de atunci.

Nu-s neapărat un Grinch, dar nici nu-mi place Crăciunul.

În anii din urmă, de când am recunoscut față de mine acest adevăr eliberator, am făcut tot ce-am putut ca această sărbătoare să se furișeze cât mai neobservată prin viața mea.

N-am vrut să stric plăcerea nimănui, dar am lăsat să treacă perioada de „fie ca...” cu un soi de zâmbet înțelept, „iartă-i, că nu știu ce fac”, și număram în gând zilele până în Sfântul Ianuarie Izbăvitorul de Frivolități.

N-am prea făcut cadouri, fiindcă de regulă ajungeam să cheltui bugetul pe chestii faine pentru mine, deși am mai primit câte-o carte pe care mi-o doream și eternele pijamale cumpărate de mama.

Dacă am putut să dau skip la sarmale și meniuri tradiționale, am făcut-o cu îndârjire, ba chiar a fost un an în care am comandat McDonalds în Ajun, așa, ca să-mi afirm jemenfishismul.

Ehei, dar cum s-a întâmplat - vă veți întreba, desigur - să pui punct, dragă Bianca, magiei Crăciunului? Când ți-ai închis inima în fața luminii? Fie ca aceasta să se pogoare asupra...

Un moment. Înainte să faceți prezumții despre drame personale și frustrări și episoade traumatice din copilărie, trebuie să știți că această falie dintre mine și Crăciun s-a căscat gradual și n-a determinat-o ceva anume. Viața e complexă și are multe aspecte, vorba cineastului.

Așa și eu, am ajuns printr-un cumul de întâmplări să mă dezic de tot acest sclipici, de muntele ăla de bomboane în staniol contrafăcut, care tronează de la sfârșit de octombrie în raioanele de fructe ale supermarketurilor, și de globurile de plastic.

Da, totul a plecat de la globurile de plastic, dacă stau mai bine să mă gândesc. Globurile fără sunet, alea care dacă pică din brad nu se sparg, nu fac cling, nu lasă cioburi în burta cărora să te poți privi, ca-ntr-o oglindă strâmbă, cu fața ta de sărbătoare.

Globurile astea de plastic, pisică-proof și copil-proof, care perpetuează perfectul și frumosul ăsta înghețat și fără sfârșit, mă oripilează.

Până am crescut colo, înspre facultate, am avut acasă aceeași cutie cu globuri de când eram copii. Numărul lor scădea de la un an la altul, fiindcă, inevitabil, făceau poc și se duceau în cimitirul globurilor de sticlă.

Încet-încet, a fost ca și când magia s-ar fi topit cu fiecare mini-explozie, care subția povara crengilor de brad. Le botezasem în gând, și le știam după nume când făceam inventarul.

Așa am realizat într-un an că n-am mai găsit „clovnul”. Țsta era un glob mare în trei culori, auriu, roșu și verde, care se înspiralau într-un fel de lacrimă țuguiață în vârf. Pe ăsta îl puneam de obicei sub o creangă mai trainică, ca să îl pot învârti ca pe un titirez.

Mă uitam minute în șir cum urcă și coboară pe sforici-ca de care era agățat, un perpetuum mobile de câteva momente, iar dacă instalația pomului era pornită, iar în încăpere era întuneric, clovnul proiecta umbre care dansau pe pereți.

După globurile astea perfecte de plastic, care se aruncă anual, ca să facă loc altora în culorile anului sau trendul de moment, n-am mai recunoscut nici gustul bomboanelor din brad.

Când eram copii, să mai existe vreuna plină-n pom, până-n Ajun, era una din provocările Crăciunului.

De regulă ne furișam și eu și soră-mea și mâncam conținutul staniolului, apoi îl modelam cu multă grijă, ca să arate ca și când rămăsese în continuare virgin și neatins de gurile hulpave.

Ai fi jurat că bradul este întreg, dar era o colecție de ambalaje goale.

Pe urmă n-am mai cântat colinde. În liceu - și am terminat unul vocațional, de muzică - începeam repetițiile pentru anualul concert de colinde din noiembrie.

Și îi dădeam cât era ziua de lungă cu Sus la poarta raiului, Colindița, Moș Crăciun și-alte cântecele din bagajul tradițional.

Orele de cor erau o bucurie, nu numai fiindcă aveam ocazia să stăm împreună câteva sute de elevi din toți anii la un loc, timp de două ore, vinerea, ci și fiindcă ieșea festival de umor din fiecare vers de colindă.

Îmi vine să râd și acum amintindu-mi cum bungheam textul în germană pentru „O, Brad frumos”, sau cum cântam cât ne țineau bojocii „Ceerul strălucea, iîngerul venea, pe calea feraaaatăă” sau „Mititel, înfășețel, în scutec de căcăcel”. Apropo, textul în ungurește e „Ó, szép fenyő”, nu „O, brad frumos”.

Perioada asta dinainte de Crăciun avea un soundtrack care astăzi lipsește cu desăvârșire din mintea mea.

În noaptea de Ajun - și-mi amintesc invariabil că era ger - ne îmbrăcam înainte de miezul nopții și mergeam cu părinții mei câteva blocuri mai sus, la o prietenă de familie care era singură.

Tanti Mia ne pregătea patul și ne servea cu ceva de negândit pentru vremea aceea: invariabil avea struguri. Tot din ăștia albi și tari și fără gust, cum sunt și acum, dar să ai struguri, iarna, îmi părea așa o chestie specială, că hiperbolizam experiența asta nocturnă banală.

Colindam și la ea, colindam cu vecinii de palier și cei de la etajul doi, care ieșeau pe casa scărilor să ne asculte.

Un alt cui în sicriul Crăciunului a fost că am început să mâncăm portocale tot timpul anului. Chiar dacă gustul lor era mai fad și erau mai fără sevă decât cele originale, direct de la tropice, ajunse la noi în miezul iernii, ca niște promisiuni despre soare.

Și numai trecând aici tot inventarul fantomelor crăciunurilor trecute încep să îmi dau seama de un tipar.

Fiorul care făcea Crăciunul special era excepționalul, irepetabilul, once in the year-ul, *one time only-ul*.

Oamenii se străduiau să pună pe masă sau să aducă în casă ceva ce, de regulă, nu aveau în fiecare zi.

Că erau bomboanele de marțipan legate în bucățele de hârtie creponată, cu franjuri și staniol, globurile de sticlă pictate de tantiile de la Iris, colindele, strugurii sau portocalele, toate făceau din sărbătoarea asta un moment unic.

Tot filtrând adevărul despre Crăciun, am ajuns să trec ca gâsca prin apă prin luna decembrie, numai cu gândul la sesiunile de schi din ianuarie și februarie.

Acolo e magia, pe o pârtie neîncepută, în mijlocul săptămânii, când nu e aglomerație și poți să începi zăpada aia bună, tocmai pieptănată cu ratrackul.

Dar acum, că a apărut în viețile noastre un copil, trăiesc o disonanță cognitivă. De câteva luni descopăr, cu uimire, că se bucură teribil atunci când primește un cadou.

Că e o mașinuță ieftină, o prăjiturică sau o cutie de lego, bate din palme, se miră și își joacă piciorușele articulând uau, uau, el, care abia începe să lege câteva silabe inteligibile.

E așa o manifestare de fericire, că te face să vrei să îi tot oferi, să îl tot surprinzi, doar ca să culegi un pic din entuziasmul lui, care te încarcă, ca o baterie solară.

În aceste condiții, mai avem câteva săptămâni până să ne hotărâm dacă să ne călcăm în picioare principiile.

Poate vom cumpăra cadouri. Poate vom colinda. Poate o să cumpărăm, pentru prima oară, brad.

Dacă ajung și să plătesc o sesiune foto cu noi îmbrăcați în elfi și-n pulovere tematice cu reni și șosete scandinave, mă arunc sub roțile de ratrack. Am zis.

POVESTEA LUI SERGHEI

MĂLINA GÎNDU

ILUSTRATIE DE
MARIA SIMINIA DIMANCEA

31 martie 2022, ora 17:40. Eu și prietena mea suntem probabil singurele vorbitoare de limba română din vagon.

Dacă până acum câteva minute ne hlizeam pe peron cu entuziasmul primei călătorii în afara țării împreună, acum entuziasmul îmi stă în gât ca o bucată colțuroasă de măr.

Urmează să petrec o noapte pe drum, într-una din cele mai bizare situații în care m-am aflat vreodată. E prima dată când intru cu adevărat în contact cu cei pe care îi numim refugiați. Suntem în același tren, dar din motive diametral opuse.

„Ei fug de la război. Eu mă duc la distracție. Ei de la război, eu la distracție.”

Discrepanța îmi dă mâncărimi de piele. Vocile lor se împletesc într-un zgomot de fundal susținut, iar geamurile se înceteșează de la căldura atâtor corpuri care circulă, se așază, se răsucesc și oftează. Sunt multe femei cu copii.

Am minimum trei cărucioare în vizor. Din loc în loc, câte un cățel așezat cuminte în poala stăpânului sau o cușcă de pisici. Nimeni nu plânge, ca în reportajele de la televizor. Nimeni nu se uită în zare cu durere, semnificativ.

Privirea îmi pică pe băiatul așezat în fața mea. Nu pare să aibă mai mult de 25 de ani, poartă un hanorac negru și are ochi albaștri și obosiți. A schițat o urmă de zâmbet când ne-am așezat, iar acum privește pe fereastră, fără vreo expresie anume.

„În 24 de ore, eu o să iau la rând barurile din fostul cartier evreiesc. El unde o să fie?”

În Praga, unde îl așteaptă deja o iubită și un unchi, aveam să aflu. Nu-mi trecea prin minte, în acel moment când îl priveam cu compătimire vinovată, că o să petrec acel drum ucigător de lung la povești cu el.

Eu, în numele zeului introvertirii și-al sfântului duh al culpabilității, n-aș fi îndrăznit să inițiez o conversație.

Dar, după un asalt feroce al benevolilor români în gara din Brașov, soldat cu o mare de caserole cu ciorbă de fasole și eugenii, mă trezesc cu un mesaj tradus pe Google Translate sub nas:

„Nu crezi că sunt prea mulți voluntari?”

Ridic privirea. Ochii albaștri mă privesc cu șiretenie, acompaniați de-un zâmbet ușor stânjenit.

Așa a început conversația mea cu Serghei. Modulată de tehnologie, întreruptă de reprize de somn și pauze de țigară în stații fără nume, stârpită de stângăcia traducerii, de cine știe ce semnificații ascunse pe după cuvinte. Dar plină de umor.

„Povestește-mi despre tine”, îmi scrie, după ce epuizăm subiectul voluntarilor (eu apărând buna intenție, el evidențiind evidentul: sunt prea mulți, prea plini de zel și se face risipă de mâncare).

Serghei vine dintr-un mic orașel în apropiere de Kiev, unde lucra în construcții. Iubita lui e în Praga de câțiva ani.

În primele zile după ce a început războiul, a fost tentat să se ducă pe câmpul de luptă, dar apoi și-a dat seama că, înainte de toate, ține la viața lui și ar cam vrea să o trăiască.

Nimeni din familia lui nu știe unde se află acum. N-a spus nimănui, nimeni n-ar fi înțeles. L-ar fi considerat un laș.

Aici mă privește lung și apăsător. Nu simt că-mi solicită empatia neapărat, dar ea țâșnește. Sigur, am glorificat și eu, măcar cu gândul, dacă nu cu share-ul pe vreo platformă, eroismul și reziliența ucrainenilor dârji, care și-au rămas bun de la familii și s-au înrolat să-și apere țara.

Dar acum stau față în față cu un tânăr de vârsta mea care-mi spune că vrea să se bucure de viața lui, nu să și-o pună la bătaie într-un război pe care nu-l simte al său. Nu pot să-l judec. Ba chiar îl înțeleg.

Apoi îmi pică fisa. Legea marțială. Cum se face că Serghei e aici, lungit pe-un scaun CFR în fața mea, și nu în continuare acolo, indiferent de ce-și dorește el?

Întreb fără ocoliș, fiindcă după câteva schimburi de priviri confuze ne dăm seama că Google Translate nu duce subtilități la trecerea din română în ucraineană sau invers.

Serghei îmi întinde telefonul, de data asta cu harta deschisă. Îmi trasează cu degetul drumul pe care l-a urmat. A trecut granița către Republica Moldova, bineînțeles ilegal. Cinci kilometri alergați, alți cinci târâș.

Un amic l-a preluat cu mașina de pe partea cealaltă și l-a adus la Chișinău. Chișinău-București cu trenul, noaptea trecută. În noaptea asta, spre Budapesta. Mâine, spre Cehia. Înghit în sec.

Acum remarc că el, spre deosebire de majoritatea celorlalți pasageri, are doar un rucsac. Serghei își retrage telefonul și tastează cu-n zâmbet în colțul gurii.

„Știi ce e amuzant? M-am târât cinci kilometri și totuși hanoracul meu e curat.”

Îl privesc perplexă. Râde și gesticulează spre hanorac: „Vezi? Imaculat!”. Nu e nici măcar haz de necaz. Râde din toată inima, ca un copil. Iar tipul ăsta de râs e la fel de molipsitor cum e căscatul.

În noaptea aia, undeva pe-o cale ferată de prin Banat, am râs din tot sufletul cu Serghei de faptul că hanoracul lui a rămas curat după ce s-a târât pe sub sârmă ghimpată, fugind din țara lui lovită de război.

Trecuse de ora 11 când, a doua zi, am ajuns într-un final la destinație. Controlul la graniță a durat, pe ambele părți, dublu față de cele două ore prevăzute. În total, 18 ore de drum.

Serghei își aruncă ghiozdanul pe umeri. Ne despărțim cu gândul că poate ne-om mai regăsi cândva, dublat de dubiul că s-ar putea întâmpla pe bune.

Trei zile mai târziu, c-o oră înainte să mă urc în trenul de întoarcere, îmi tatuam pe antebraț o barcă de hârtie. O idee spontană, căreia nu i-am acordat pe moment cine știe ce semnificație.

Dar acum, la final de an, când mă apucă nostalgia și nevoia de a născoci după sens în haosul ultimelor 12 luni, îmi place să cred că tatuajul acela e un fel de simbol pentru lecția pe care Serghei mi-a oferit-o.

Că atunci când viața te aruncă într-o furtună din care știi că n-o să mai ieși la fel, poți măcar să încerci să-ți construiești o barcă din ce ai la mână.

Uneori e bonul de la sticla de vin pe care ți-ai zis că n-o deschizi până la weekend.

Alteori, e pur și simplu o doză de umor, cât să te țină până ajungi pe ape mai line.

...DAR VOM
RĂMÂNE
NOI ÎNSINE

ALEXANDRU
LAMBA

ILUSTRATIE DE
Maria Siminica DIMANCEA

Intrând în clădirea de birouri în care Administrația Aerospațială Mondială își avea unul dintre multele sedii, condus din urmă de tatăl lui, băiatul simți cum sentimentul de vină îl părăsește încet. Făcea ceea ce trebuia să facă, iar susținerea părintelui său fusese necondiționată de la bun început.

Elaichi se folosisese un pic de babac, dar nu îl păcălise. Știuse că Meresh credea în predestinare, mai știuse și că, spre deosebire de el, nu citea aproape deloc despre legislație, socotind-o drept o chestiune de bun simț.

Așa că, atunci când îl auzise spunând: „Lucrurile astea nu funcționează așa!”, îl răspunsese cu o naivitate perfect simulată: „Dar dacă merg, o faci pentru mine?”

O făcuse. Iar acum se îndreptau împreună spre visul lui. Amândoi ignorând apelurile repetate ale femeii care lui Elaichi îi era mamă, iar lui Meresh, din acea dimineață, fostă soție.

– Elaichi Lamaire, spuse băiatul ridicându-se puțin în mâini și plecându-și ușor capul anormal de mare. Dumnezeu este tatăl și tutorele meu legal.

Femeia de la recepție îi privi insistent pe fiecare, preț de câteva secunde, cât avea nevoie softul de recunoaștere facială pentru a le confirma identitățile. Apoi le zâmbi discret.

– Vă așteptam! Înțeleg că este totul în ordine?

Bărbatul își dădu jos ochelarii, întrerupând astfel funcționarea comunicatorului. Se felicită în sinea lui că, iată, știuse el mai bine de ce nu-și leagă comunicatorul la Implantul Digital Cerebral, ca aproape toată lumea, ci-l păstrează într-un obiect extern.

Avea să-i explice soției... fostei soții. Dar nu chiar atunci, ci după, când va fi fost prea târziu să mai schimbe ceva.

– Este în ordine, spuse Elaichi. Meresh Lamaire este singurul meu tutore legal.

Acesta schimbă o privire cu femeia de la recepție, apoi îi confirmă că este dispus să semneze orice este nevoie, dar că înțelesese de la fiul său că mai întâi putea sta de vorbă cu un pilot experimentat, să se convingă că lucrurile erau așa cum i se prezentaseră.

– Da, avem un pilot în rețea, îl puteți întâlni chiar acum. I-am spus că veți dori să-i vorbiți, vă așteaptă.

Ieșind din lift, Meresh descoperi o sală spațioasă, cu câteva trepte plecând în sus, undeva în stânga, și un hol deschizându-se în dreapta. Pereții erau îmbrăcați în tapet alb, întrerupți doar de coloane pătrate, ieșind pe jumătate din suprafața lor, îmbrăcate în lambriu de lemn de mahon, de sus până jos.

Câteva mese rotunde străjuiau un bar, în partea opusă liftului, luminate de mai multe veioze cu picior. Deasupra coloanelor, balustrade lungi, montate deasupra unor panouri verticale de sticlă, trădau două balcoane care se întindeau, față în față, pe toată lungimea sălii. Iar între ele, cupola transparentă lăsa să se vadă un cer înstelat. Alte ferestre nu existau.

O muzică discretă, instrumentală, ca-n holurile hotelurilor scumpe, se auzea uniform, fără sursă.

Nu se putu abține și atinse tapetul, concentrându-se pe textura pe care o simți numaidecât cu buricele degetelor. Nimic straniu sau nenatural, un perete ca oricare altul, chiar cu imperfecțiuni sesizabile.

De la una dintre mese, un adolescent îi făcu un semn cu mâna, iar el înaintă spre centrul sălii, călcând pe covoarele pufoase, imitând blana zebrei. Își simți picioarele afundându-se puțin, exact așa cum se așteptase.

Când își trase un scaun și se așeză de partea cealaltă a mesei față de băiat, moliciunea șezutului nu-l mai surprinse. Nici răceala tăbliei mesei, atunci când își așeză palmele pe ea.

– Dumneavoastră sunteți James Kubrika, pilotul?

– Chiar eu, răspunse acesta. Dar vă asigur că nu ați fi sesizat diferența dacă aș fi fost un AI. Mă bucur să vă primesc! Aș fi putut lua un android și să vin eu la dumneavoastră, dar sunt convins că sunteți mai degrabă interesat de felul în care trăiesc, decât de persoana mea, deci e mai relevant să mă vizitați în habitatul meu. În definitiv, dumneavoastră vreți să știți ce fel de viață va avea Elaichi, și vă înțeleg perfect.

„Este totuși cu câțiva ani mai în vârstă decât fiul meu,” gândi Meresh, strângându-i mâna celuilalt. Nici nu-i trecuse prin minte că AAM ar fi putut să-și bată joc de el, punându-l să stea de vorbă cu un algoritm. Dar socoti că, dacă ar fi făcut-o, acesta nu ar fi început astfel discuția. Judecând după trăsăturile feței, tânărul ar fi fost licean. Unul sportiv, bine făcut.

– Vă mulțumesc. Grija pentru fiul meu mă face însă interesat și de persoana dumneavoastră, foarte mult. Înțeleg că sunteți... așa, de aproape douăzeci de ani?

– Da. Misiunea mea la Proxima Centauri a durat, în timpul Pământului, aproximativ douăzeci de ani. Aveam șaisprezece ani când am devenit pilot, de atunci, evident, nu am mai îmbătrânit. Am fost cam la limita superioară a vârstei acceptabile, pentru fiul dumneavoastră va fi mai ușor.

Din spatele barului începură să se audă zgomote. O chelneriță îmbrăcată într-o uniformă verde apăru de pe hol, ducând o tavă. Le puse fiecăruia în față o porție de Mee Goreng Mamak, le zâmbi și se întoarse de unde venise. Alta, în aceeași uniformă, se apropie dinspre bar, cu două halbe de bere.

– AI-uri, răspunse James întrebării încă nerostite de musafirul său. Dar unele foarte bune, v-am spus, aproape imposibil de deosebit de oameni. În călătoria mea precedentă, am fost acompaniat de unele de generație mai veche și nu am avut de ce mă plânge. Vă asigur că fiul dumneavoastră nu va resimți singurătatea.

Însă Meresh rămăsese nemișcat, privind când către mâncare, când către interlocutorul său.

– Mi-am luat libertatea de a vă citi CV-ul, ați menționat că sunteți pasionat de bucătăria malaeziană. Vă rog, continuă tânărul, făcând semn spre farfurii. Știți, foamea, setea, gustul, toate sunt senzații elaborate de creier. La fel ca celelalte.

Chiar i se făcuse foame. Tânărul începuse să mănânce, deci Meresh încercă și el. Gustul fu cel așteptat, poate ar fi apreciat doar un pic mai mult curry. Își înțepă vârful limbii cu furculița. Nimic neobișnuit.

– Dar înțeleg, spuse el după câteva minute de liniște, că nu puteți comunica cu alți oameni în timpul misiunilor. Cu alți oameni reali, vreau să spun.

– Nu putem conversa, așa este, pentru că nu avem un canal mai rapid decât viteza luminii. Dar ne putem trimite mesaje unii altora. Cu cât capsula mea e mai departe, cu atât durează mai mult să primesc răspunsul. Zile, luni, ani...

– Dar când vă întoarceți...

– Când revenim pe Pământ, putem vorbi cu oricine, așa cum vorbim chiar acum noi doi. Sau putem ieși din nave, ajutați de androizi. Dar nu e o experiență prea plăcută. Încă. Probabil că la următoarea mea întoarcere acasă, după încă vreo douăzeci sau treizeci de ani, vor fi mai comozi.

„Comozi”... Rezemându-se de spătar, Meresh simți o moleșeală plăcută.

Tânărul începuse să-i povestească despre încăperea în care se aflau, cum că era copie după lobby-ul unui hotel din Londra care-i plăcuse foarte mult, că pe cupolă obișnuia să proiecteze imaginile surprinse de camerele navei, dar că le-ar fi putut afișa oriunde, la fel de ușor.

Îi povesti cum la plecare e accelerat de un sistem de lasere, până la aproape o treime din viteza luminii, iar la destinație, care e totdeauna o stea, își deschide vela pentru a fi frânat de lumina ei. Și cum în tot acest timp nu are de făcut decât să monitorizeze o serie de parametri ai navei, să trimită semnale în mod regulat spre Pământ și să admire cerul.

Îi povesti apoi despre procedurile prin care, ajuns la destinație, intră pe o orbită stabilă și caută planete sau vestigii cosmice în sistem și, în fine, despre cum, odată investigațiile terminate, se transmite pe sine înapoi, spre Pământ. Unde este instalat într-o altă navă.

– Nu putem să aducem obiectele materiale înapoi, nu avem lasere în sistemele de destinație. Doar lumina stelei în vele nu e suficientă să ne accelereze nici măcar la două procente din viteza luminii.

Așa că intrăm într-o stare de inactivitate totală, iar procesorul navei transmite întreaga informație aferentă pilotului spre Pământ. Operațiunea asta ia luni de zile, deoarece omul, cu toate amintirile sale, cu personalitatea sa și toate celelalte care-l definesc ocupă un volum imens de date.

De-asta nici nu putem călători doi sau mai mulți. Iar drumul informației prin spațiu durează ani, dar până acum nu a existat nici măcar un pilot pierdut. Pentru că nava comunică tot timpul cu Pământul, chiar dacă schimburile de informații au periodicitate foarte mare, deci aș ști dacă am un defect la bord.

Această ultimă parte îi stârni interesul lui Meresh. Stătuse cu brațele încrucișate la piept cât îi vorbise James despre călătorie, însă de îndată ce pilotul începuse să-i explice cum decurge procedura de înapoiere, devenise foarte receptiv.

– Dacă înțeleg eu bine, întoarcerea acasă poate să fie o copie. Nu se transferă decât informație, deci ștergerea ei de la sursă nu e obligatorie.

James, care nu se atinsese de berea sa până în acest moment, ridică halba și o goli pe jumătate, apoi zâmbi:

– Fiul dumneavoastră a avut dreptate, chiar nu sunteți deloc interesat de legislație. Dar nu contează, de fapt, pe dumneavoastră vă interesează altceva, vă gândiți dacă nu v-ați putea păstra fiul, și doar o copie a sa să devină pilot, nu-i așa?

S-au gândit și alții, nu-i lăsa tânărul timp să răspundă, dar e împotriva legii. Copierea unei ființe umane e o crimă echivalentă omuciderii. Asta vă poate explica orice avocat.

– De ce?

Sinceritatea întrebării îl înduioșă pe tânăr. Totuși, era pregătit să dea răspunsul. Avusese discuții ca aceasta cu propriii părinți.

– Pentru că Elaichi e unul singur și vrea să devină pilot. Dacă l-ați duplica, acea instanță a sa care ar rămâne pe Pământ ar fi privată de propria alegere.

– Dar dacă nu ar fi chiar decis? se precipită bărbatul. Dacă alegerea asta e cea care îi rupe, cu adevărat, sufletul în două?

– Tată, dacă am putea trișa alegerile în felul ăsta, n-am mai fi noi înșine. Eu sunt hotărât.

Silueta lui Elaichi apărură coborând scările. Dar nu era Elaichi, așa cum îl știa tatăl său, ci unul frumos, drept, bine proporționat, cu trup voinic. Unul care pășea sigur și venea spre ei cu brațele desfăcute. Fără să-și dea seama ce face, Meresh se ridică și-l prinse în brațe.

Îl strânse la piept cât putu de tare, apoi îi pipăi fața, îi scutură brațele și-l îmbrățișă din nou. Și ultima senzație pe care avea s-o trăiască în nava lui James fu aceea a lacrimilor care-i lăsau dăre pe obraji.

Împingând scaunul cu roțile gol al fiului său, Meresh părăsi sediul AAM. Nici măcar nu ceruse să-l mai vadă o dată pe băiat, așa cum era în realitate.

Când se ridicase din fotoliul de VR și-și decuplase conectorul din IDC, mai aruncase doar o privire fugară spre sonda cât un degetar pe care James o numea nava sa, în ale cărei sisteme fusese oaspete timp de aproape o oră.

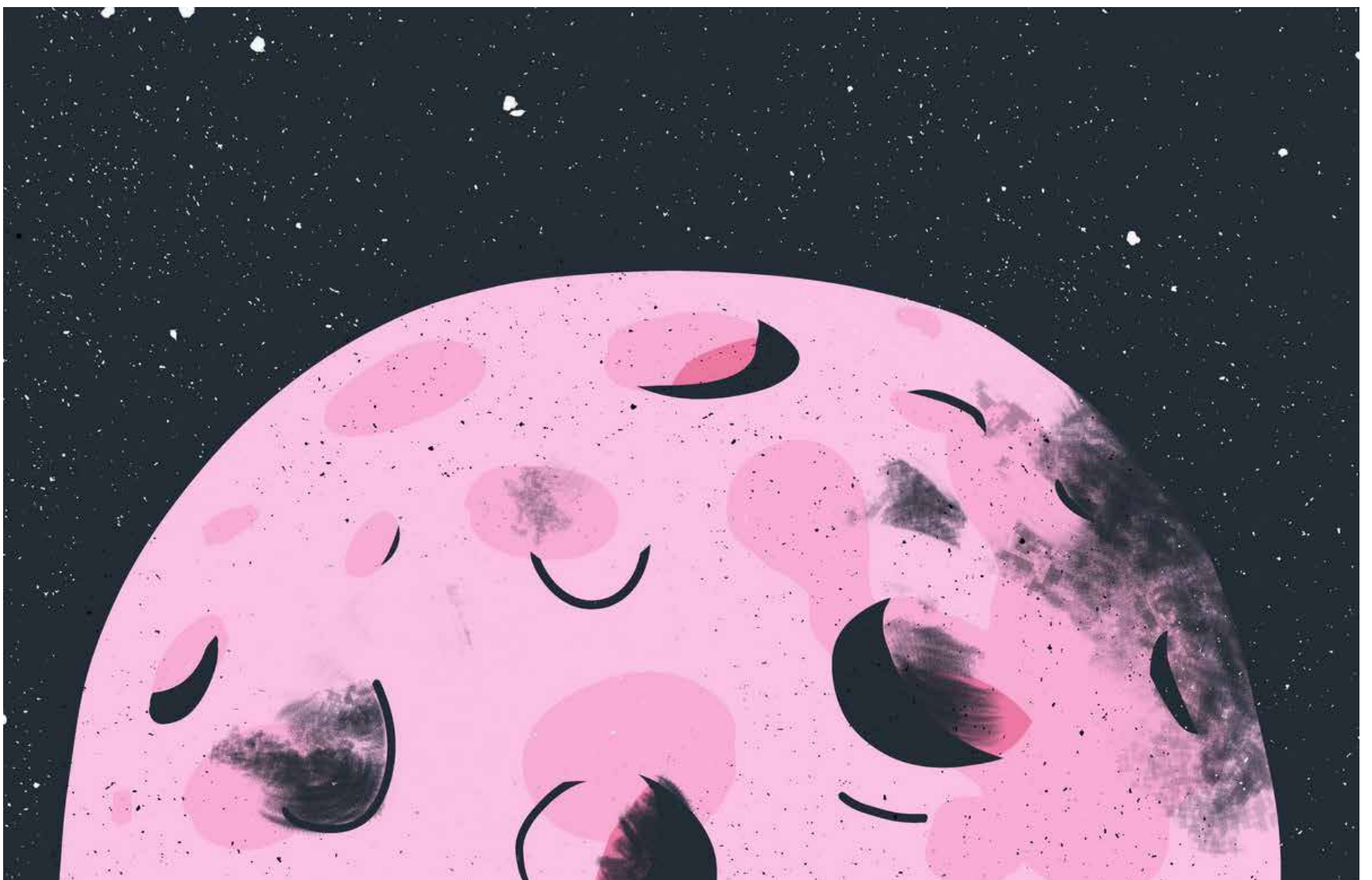
Fiul său avea să primească una asemănătoare, pe care s-o populeze cu ce AI-uri voia el și să-i construiască ce interioare îi plăcuseră lui mai mult. N-ar fi crezut că există o asemenea tehnologie, dacă n-ar fi trăit-o.

Cele câteva grame de metal aveau să-i fie și trup, și casă, și societate cât timp el va zbura spre stele. Cum ar fi putut să-l oblige să rămână în corpul beteag în care-l zămislise maică-sa?

„Maică-sa, aoleu, maică-sa!”

Femeia de care tocmai divorțase și căreia-i răpise copilul, pentru că știa că ea n-ar fi avut puterea să-i dea drumul, așa cum o făcuse el. Suspină, își puse ochelarii și se pregăti:

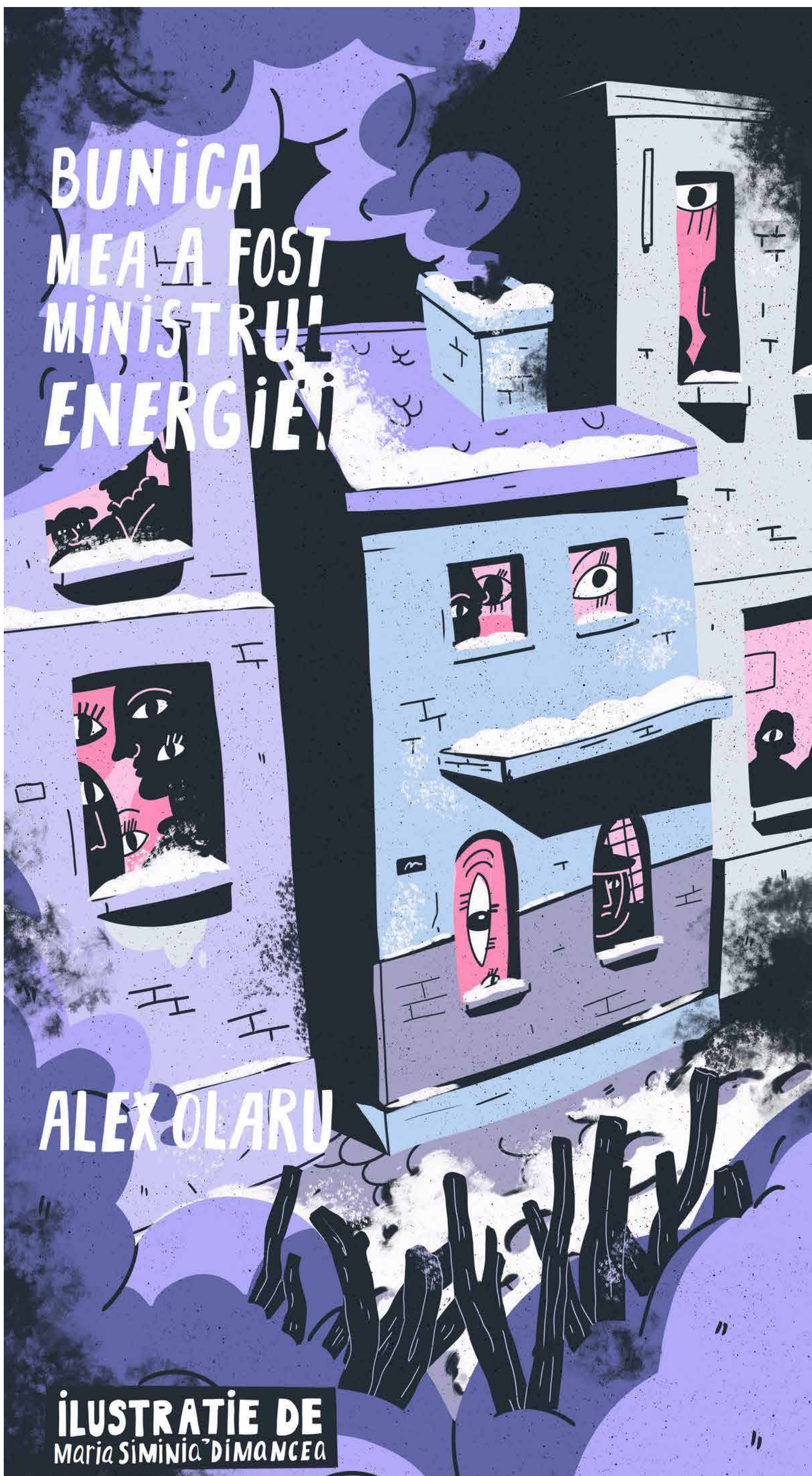
– Alo?

BUNICA MEA A FOST MINISTRUL ENERGIEI

ALEX OLARU

ILUSTRATIE DE
Maria Siminia DIMANCEA

O cafea și o bere dimineța. O masă peste zi, niște țigări cumpărate la bucată. Obligatoriu două sticle de vodcă la 0,5l pentru grupul de până la patru membri. Vreo 20 de lei, echivalentul în banii de astăzi. Și cam atât. Erau nota de plată și totodată „meniul gospodariilor de munte” pe care oamenii îi tocmeau vara, la tăiat lemne.

Acum 30 de ani, România nu simțea vreo mare criză de personal, abia începea prima emigrare din valurile ce au urmat după Revoluție. Dar chiar și așa, bunică-mea se dădea peste cap să găsească tăietori buni de prin vecini, și nu doar „terchea berchea bețivi” sau „golani” care să tragă de timp pe leafa dată de ea sezonier. Era și singura perioadă din an în care se simțea, timp de câteva zile, patroană. Ca și respectatul domnul Bacer, cel cu alimentara de la colț, de unde luam ulei pe caiet.

La mare modă erau dolarul, marca germană, suculele TEC, Lambada, Azur și melodia The Power, trupa Snap!, pe care noi, copiii, intram într-un fel de transă și dădeam din cap ca curențații, cruci-s-ar' Irina Loghin și Maria Ciobanu, Măicuța Domnului!

Bunică-mea respingea în general prostiile astea moderne care se difuzau „la aparat”, la radio, dar mi s-a părut mereu că The Power îi dădea și ei aripi, să vadă lemnele alea tăiate naibii odată, să-și ia de-o grijă.

Concurența era mare și dură în piață. Rechinii cu terenuri și livezi ademeneau lucrătorii de ocazie la coasă și fân, plăteau mai bine, așa că aria de selecție se reducea într-un final la cele 6-7 blocuri vecine. Familiile din cartierul sărac își pasau frenetic șomerii căzuți în patima alcoolului să-și taie, unii altora, lemnele de foc pentru iarnă. Așa că bunică-mea trebuia, într-un final, să se cam mulțumească cu ce pică la tăiat.

Un patron de alimentară. O asistentă medicală și soțul ei șofer la ambulanța locală. Un veterinar. Patru vânzătoare, una în centru, la papanași și un pădurar. Cam ăștia erau toți oamenii pe care îi știam angajați și cu salariu fix. Era „clasa de mijloc” a începutului anilor ‘90, într-un oraș mic și sărac din nordul țării. Plus domnul Smith, un roșcovan cât dulapul care avea job în Israel, în construcții, ceea ce îi conferea statut de rock star pe strada Unirii.

Cumva însă, toți reușeau să-și aducă lemne. Până la urmă, fără ele era imposibil de supraviețuit. Severitatea iernii era măsurată în cantitatea de lemne arse. Dacă începeai cu focul în casă din octombrie devreme și termini prin aprilie, atunci clar „iarna a fost grea, rea și hâdă (n.r. urâtă)”, situație în care 101% ai îndurat niște frig.

Otilia, bunică-mea, știa mereu să dozeze toată operațiunea, astfel încât să mai și rămână, la final de iarnă, câteva brațe de lemne. Din punctul ăsta de vedere, bunica mea a fost ministrul Energiei.

În anii ‘90, lemnele veneau cu carul sau cu camionul, în funcție de statutul social. Dacă îți veneau trase de cal sau bou, era evident că te înhami și tu la ditamai munca, întinsă pe toată vara.

Luai un car de lemne, le tăiai și le lăsaai afară, să se usuce câteva zile. Apoi comandai alt car. Și tot așa, până se umplea magazia de lemne sau șura, cum îi spuneam noi. Cine își permitea să ia la camion, știa o treabă și făcea totul dintr-o dată.

Noaptea se lăsa cu stres greu de dus peste localnici. Toate sufletele din oraș stăteau geană pe lemne, să nu le fure cineva. Familiile organizate făceau și ronduri de noapte. Femeile ieșeau seara și pe la 11, bărbații mai scoteau capul

spre dimineată, să fie siguri că lemnele sunt tot acolo.

Dacă am fi avut ochi de pisică, s-ar fi văzut la toate geamurile, prin perdele, sute și mii de pupile îngrijorate. Unele bulbucate de anxietate, altele mijite, ca de lup înfometat de puțină adrenalină. Termopane nu existau.

Cei mai năpăstuiți își aduceau lemnele de foc cu brațele, de prin pădure, de pe jos. Pe ei îi bănuia oricum toată lumea că fură, așa că tot ce mai puteau face era să asiste marginalizați la înarmarea orașului cu lemne de iarnă, ca de asediu.

Bunică-mea-ministrul-Energiei știa așadar exact câte căruțe ne trebuie, să ieșim cu bine. Trăgea rapid lecțiile iernii abia trecute și comunica, oficial: „Ați ars ca BOMBALĂII, v-ați lăfăit. Iar am rămas fără lemne. La vară luăm șase căruțe. Cinci nu v-au ajuns, arză-v-ar focul de puturoși.”

„Pe tine nu!”, se corecta repede și mă pupa apăsător pe obraz, tare și enervant.

Eu și unchiul meu proaspăt divorțat, amator de table, șah, cărți pe bani, rummy și alte activități, fără un serviciu stabil și cam fără chef în general, ascultam, solemni, planurile tactice.

Nu mergeam încă la școală, așa că o ștergeam la joacă. Mă depărtam de ei, cât să-i mai aud, pierdut și deloc șoptit: „La vară stai și tai lemne aici, acasă. Să nu te mai prind că te duci la coasă sau peste drum, că aduce Vasilică un camion de lemne și tu te duci ca cânele să-l ajuți pe Vasilică și să bei două sticle de vodcă pe zi cu el, să mă spurce apoi nevastă-sa aia care vinde papanashi în centru.”

Țineam la România și români, dar într-un fel mai degrabă abstract. Nu prea știam ce se întâmplă mai departe de județul nostru, nu știam nici cum se încălzesc și nici cum o duc alții. Serialul „Dallas”, de exemplu, avea să stârnească ceva mai târziu o iubire mult mai mistuitoare din partea poporului român. Localnicii erau patrioți la evenimente sportive, când România câștiga sau când auzeau grozăvii întâmplătoare prin alte locuri.

La începutul anilor ‘90, în orașul meu, domnul Iliuță cu Mazda a povestit tuturor, unora și de două sau trei ori, cum ungurii de la Târgu Mureș au Dacii modificate și cum trag în români cu gloanțe adevărate, prin țevile de eșapament ale mașinilor.

Tăietorii de lemne se opreau din tot, îi înjurau pe unguri și îi mai turnau lui Iliuță un pahar, „una mică”, să aibă de drum, înainte să se urce la volan. Când pornea Mazda ruginită, strigam „Ilie, pălărie, bagă nasu-n butelie!”. Unul mai poet scăpa un „Nea Ilie Căcănie”, apoi fugeam râzând isteric de cât de deștepți ne credeam.

Din iunie și până în septembrie, undeva sus, pe strada Unirii, la ultimele blocuri, bunică-mea își coordona ca un dirijor echipa specială de tăietori, pe care o îndrăgea și spurca în același timp, cât să livreze și ceva performanță. Unchiul Ghiță îi scăpa miraculos printre degete. Doar o oră-două, cât să-i dea o mână de ajutor și lui nea Vasiliță, tovarăș generos de pahar.

Din iunie și până în septembrie, undeva sus la munte, drujbele mârâiau de la 7 dimineața și tot orașul mirosea a lemn tăiat, ud, a fân proaspăt, benzină și aventuri.

Iarna stăteam la foc, mâncam cartofi pe plită și ne bucuram că ninge. Orașul mirosea a zăpadă și fum.

DE CE ȚI-AȘ SPUNE ȚIE POVESTEA MEA?

TEXT: IOANA EPURE

ILUSTRATIE: IOANA EPURE / PRISMA

E miezul nopții, afară toarnă cu găleata și în întunericul sufrageriei ecranele laptopurilor ne luminează fețele cu albastru. Niciuna dintre noi nu lucrează de fapt. Doar ne prefacem, ca să nu ne mai gândim că e ultima noastră noapte în Çeşme și că niciuna din patrulele la care am participat cu Garda de Coastă Turcă nu s-a finalizat, până acum, cu o operațiune de salvare.

Suntem de patru zile în Çeşme, de dimineață avem un feribot înapoi spre partea grecească, și noi încă n-avem subiect.

Și știm cu toții în branșa asta că, dacă există un iad special al jurnaliștilor, în el sigur ești pus să aștepti să se întâmple ceva, atârnat de pendulul etic care sintetizează perfect natura meseriei ăsteia: la un capăt, sentimentul ăla de vinovăție, că nu vrei ca-n lume să se întâmple lucruri despre care să merite să scrii, pentru că de cele mai multe ori ele implică suferință. La capătul celălalt, succesul tău profesional, care nu vine dacă-n lume nu se întâmplă nimic.

În final, salvarea din iadul jurnaliștilor e doar gândul că nu ești decât un observator care nu are, cu adevărat, putere să intervină, și că tot ce poți să faci e să încerci să atragi privirile oamenilor către feliuța aia de realitate care te preocupă pe tine. Și, în cazul ăsta, e important ca atunci când lucrurile rele se întâmplă, să fii acolo.

E gândul care-i ține, probabil, funcționali pe sute de jurnaliști aflați azi în Ucraina, unii dintre ei de luni întregi, alții chiar de la începutul războiului.

Dar jurnaliștii nu opresc războaiele. Și nici nu vindecă rănile oamenilor cu care vorbesc. Nu-i ajută să-și găsească rudele și prietenii care au dispărut, nu-i ajută nici să uite durerea prin care au trecut. Ba dimpotrivă.

Jurnalistul are nevoie să extragă toate emoțiile ale chinuitoare pe care le întâlnește pe teren - durerea, furia, frustrarea - și să le redea, ca o antenă parabolică, să le transmită și să le sădească în fiecare individ care-l urmărește, în speranța că acest efect cumulativ va declanșa, în sfârșit, schimbarea.

Ca niște vrăjitori suciți și urâți, dacă uneori trebuie să exploatăm pe cineva în încercarea de a face viața mai bună pentru altcineva?

„De ce v-ar spune oamenii povestea lor vouă?”, întreb demonstrativ, ca și cum eu aș avea un răspuns la întrebarea asta. Sunt într-o sală de curs dintr-un hotel din Cracovia și vreo douăzeci de fețe mirate se uită la mine, așteptând să le spun secretul care o să-i transforme, poate, în niște jurnaliști mai buni.

Sunt aproape iritați că-i plictisesc cu o chestie atât de simplă: unii dintre ei nici măcar nu-și puseseră întrebarea asta până atunci, gândindu-se că poveștile oamenilor sunt un soi de bun comun al omenirii. Iar faptul că îi pun să scrie pe-o foaie trei răspunsuri îmi ciobește și mai tare soclul.

Pentru că vor să îi ajute pe alții aflați în aceeași situație, zic unii. Pentru că vor să vorbească despre problemele lor, zic alții.

Pentru că nu vor să fie uitați, spune cineva, și fără să vreau mă trezesc că subliniez răspunsul ăsta pe tablă.

De fapt, adevărul e că, de multe ori, n-ai cu adevărat un răspuns la întrebarea „De ce-aș vorbi cu tine?” și că, poate, adevăratul meu noroc a fost că, de multe ori, oamenii pur și simplu nu m-au întrebat.

Poate aş fi ştiut să le zic de ce vreau eu să le scriu povestea: pentru că oamenii trebuie să ştie. Pentru că nu trebuie să vă lăsaţi uitaţi.

Dar a-ţi scrijeli numele într-o gazetă nu te ajută, de fapt, nici să ai cu ce-ţi hrăni copiii, nici să-ţi salvezi casa de bombe, nici să nu fii deportat.

În portul din Çeşme, la 3 dimineaţa, Khaled din Yemen are geaca udă şi o pătură termică pe el, probabil singurul lucru care stă între el şi hipotermie.

E înfrigurat, speriat şi, probabil, nu neapărat încântat că, după o noapte întreagă petrecută pe mare, abandonat în mijlocul furtunii, într-un cort plutitor de doi pe doi, sperând că o să fie reperat de vreo patrulă care n-o să-l abuzeze încă odată, mai trebuie să discute şi cu doi reporteri.

Nici până azi nu ştiu de ce a acceptat să stea de vorbă cu noi. Mi-e teamă că a făcut-o pentru că a fi jurnalist te plasează invariabil într-o poziţie de putere faţă de victimele circumstanţelor pe care le documentezi.

Poate s-a gândit că în felul ăsta îi cresc şansele de a fi tratat mai uman de autorităţile turce. Poate a sperat că n-o să fie trimis înapoi în Yemen.

Sau poate doar s-a gândit că povestea lui o să-l ajute pe următorul Khaled să nu ajungă ca el, pierdut în mijlocul mării - că poate o să se răzgândească înainte de a se lăsa la mâna sortii, încercând să intre într-o Europă care şi-a ferecat de mult porţile pentru oameni ca ei.

Cu aproape fix un an înainte, Wasim acceptase să-mi fie ghid prin ceea ce era, la momentul ăla, cea mai mare tabără de refugiați din insulele grecești.

O tabără care aduna atunci aproape șapte mii de oameni și avea, poate, doar un sfert din toalete funcționale. Oamenii care ajungeau acolo știau că nu le va fi doar locuință pe termen scurt - o zi, două, o săptămână - ci că urmau să stea cu lunile, sau chiar cu anii, în corturi și containere fără încălzire, în bătaia vântului tăios al iernii insulare petrecute fix în buza mării.

Nici pe Wasim nu l-am întrebat de ce a acceptat să mă ajute. Să-mi vorbească, să mă plimbe, să-mi arate cum e viața lui de afgan în Lesbos, să încerce să mă facă să înțeleg.

Wasim știa că intrasem ilegal în tabără și că se pune la risc dacă-i prins cu mine. Că ar putea fi deportat dacă nu e cuminte.

La fel ca Wasim și Khaled, De ce ți-aș spune ție povestea mea? De ce aș vorbi cu tine? nu m-au întrebat, de-a lungul anilor nenumărați oameni ale căror povești le-am spus.

O femeie pe care fostul soț abuziv o arsese intenționat pe un braț. Mai multe femei din Iran care, într-o viață anterioară, au fost abuzate în plină stradă de poliția moravurilor. Un cuplu care trăiește, de ani de zile, într-un subsol de bloc, fără căldură sau apă caldă, amândoi ignorați și uitați de administrația bucureșteană.

Activiști din Polonia, care-și riscă libertatea ca să ajute migranții care altfel riscă să moară în pădurile înghețate de la graniță. Disidenți din Belarus, pe care-i așteaptă ani grei de pușcărie dacă pun piciorul înapoi în țară ca să-și ia, spre exemplu, la revedere de la un părinte bolnav.

Soția lui Ionuț Anghel, care rămăsese văduvă cu o zi înainte de a sta de vorbă cu mine, din cauză că statul român n-a reușit, timp de ani de zile, să pună la punct o procedură care să-i asigure acestuia accesul la un transplant de plămâni vital. O mamă de 17 ani cu un copil de doi, care n-a mers o zi din viața ei la școală. Un pictor schizofrenic pe care sistemul românesc de sănătate, care izolează de societate bolnavii cu afecțiuni psihice prin proceduri anacronice, l-a condamnat la o viață întreagă de internări la Bălăceanca.

Responsabilitatea pe care o capeteți atunci când cineva își pune povestea în mâinile tale ar trebui să fie strivitoare și să ne facă pe mulți dintre noi, din profesia asta, să ne târâm prin viață ca niște melci, cu case în spate.

Case pline de povești fragile ca niște origami delicați, pe care înainte să le consumi, să le exploatezi, ca un vrăjitor urât ce ești, ar trebui măcar să le manipulezi cu grijă, pentru că sunt bucăți din oamenii care ți le-au încredințat.

N-o să-l mai văd niciodată pe Khaled. El și Wasim sunt, pentru majoritatea Europei, o statistică.

Unul dintre cei atâția migranți care au încercat să traverseze ilegal granițele unei uniuni care nu și-a bătut cu adevărat capul cu ei niciodată - nici să-i primească, nici să-i ajute să se integreze.

Khaled și Wasim sunt cifre - atâția au intrat, atâția au rămas, atâția au murit, barca gonflabilă avea atâtea locuri, dar traficanții au înghesuit pe ea de atâția ori mai mulți.

Într-o Europă fortificată mai mult ca niciodată în istorie, înconjurată de sute de kilometri de garduri cu sârmă ghimpată și sisteme de monitorizare science fiction, au re-

ușit, în cele din urmă, să intre doar bucăți din ei - poveștile lor, așa cum am înțeles eu să le fac cunoscute.

De ce ți-aș spune ție povestea mea? e o întrebare la care nu am, nici până azi, un răspuns. Dar poate că ea, de fapt, nici nu trebuie pusă în cuvinte. Poate dialogul ăsta se poartă înainte ca oricare dintre părți să deschidă gura, printr-un transfer de încredere care nu se negociază și nu se exprimă în cuvinte.

Și dacă e ceva la care m-am gândit anul ăsta e cât de recunoscătoare sunt pentru încrederea pe care am primit-o odată cu fiecare poveste despre care am scris și de care am avut grijă înainte să se consume, cum se consumă tot în meseria asta, ca o plantă căreia îi pui o aspirină în vază și-i mai tai codița din când în când, ca să reziste mai mult.

Deși tu ești cel care a tăiat-o de pe câmp.

E ora unu noaptea când sună telefonul. În ploaia torențială care cade de ore bune în Çeşme, s-a găsit plutind o barcă gonflabilă cu trei bărbați din Yemen. Ne ia sub cinci minute să ne îmbrăcăm.

Alergăm spre port, cu mințile goale de orice altceva în afară de momentul prezent, înșirând cu voce tare echipamentele, să ne asigurăm că n-am uitat nimic, ca niște roboți pe pilot automat.

De sub o masă de pe terasa unui restaurant, doi câini vagabonzi uriași ne privesc adormiți și uimiți cum alergăm în miezul nopții prin ploaie.

Uneori, oamenii pur și simplu n-au sens.

SEMNELE EXPIRĂRII

VOICU BOJAN

ILUSTRATIE DE
Maria Siminia DIMANCEA

Mai întâi, câteva delimitări necesare. Senectutea nu e sinonimă cu Expirarea. Cunosctineri bătrâncioși, expirați înainte de vreme, așa cum am avut privilegiul să întâlnesc bătrâni verzi, plini de un suspect elan tineresc.

Expirații se caracterizează printr-un soi de gerontocrație fără vârstă, vecină cu lipsa de apetit pentru viață, cu un negativism și o acreală menite să alunge orice posibil interlocutor. Sunt o specie sub amenințarea permanentă a unui termen de garanție depășit. Încep să dezvolte diverse ticuri și obsesii cu parfum de cămin pentru vârstnici, în ciuda faptului că încă n-au împlinit 40 de ani.

Bătrânii înțelepți în schimb, sunt tonici. Le dorești compania fiindcă, în ciuda apropierii de clipa mării expirări, aceștia rămân senini în fața vieții, având mirări de copil care tocmai descoperă lumea. Au câteva puncte forte: sunt îngăduitori, răbdători, nu și-au pierdut umorul și mai ales, practică autoironia cu privire la bolile și neajunsurile vârstei a treia.

Buna Lina, vecina mea de la munte cu care beau ceai dimineata, are inegalabilul talent de a rezuma perfect situația, în stilul ei: „Căcata asta de bătrânețe nu vine cu florile dalbe, să știi.” Dar acest lucru n-o împiedică să râdă cu poftă de toată povestea și să mai dea pe gât o pastilă de codamin, panaceul universal pentru orice boală, începând cu durerile de cap și terminând cu cancerul.

Acești seniori de înaltă ținută nu vor să părăsească scena oricum, ci neapărat cu demnitate și zâmbet, chiar dacă e strâmb, fiindcă proteza se mai ține doar într-un amărât de dinte solitar și șubred. Ei sunt aristocrații privilegiați ai vieții, cei pentru care timpul s-a copt și care nu mai trăiesc în așteptarea vârstei următoare, ci în așteptarea unei stări noi sau eventual, chiar a unei vieți noi.

Povestind aşadar despre toate acestea cu buna şi vechea mea prietenă Mirela Pop (doctor în psihologie şi psihoterapeut), ne-am decis într-o zi să inventariem o seamă de semne ale expirării, cele care nu țin neapărat de vârsta biologică, cât de o anumită poziţionare mentală faţă de lume şi viaţă.

Am pornit cu smerenie, folosind exemple proprii.

Când ne-am cunoscut, eu aveam 30 de ani şi ea 17. S-a întrebat multă vreme în sinea ei ce poate găsi în compania unor tineri trecuţi, ce deja păreau expiraţi. Miraculos e faptul că, peste ani, am descoperit împreună o cale şi, cu un drum, o relaţie tot mai vie. Ne amuzăm identificând semnele îmbătrânirii înainte de vreme.

Anne Lamott scria într-una din cărţile ei: „Viaţa e un centru de reciclare, în care neliniştile şi dramele umanităţii sunt mereu reluate la scara Universului şi reciclate fără oprire.” La fel e şi cu povestea ieşirii din scenă, a identificării semnelor expirării.

Când nu doar treci prin viaţă, ci începi să-ţi asculţi vocea interioară, să sortezi gânduri pasagere şi să o priveşti îndeaproape, cu o atenţie de detectiv, uneori ți se pot dezvălui unghiuri noi. Dacă te mai şi distrezi de treaba asta legată de cât de prost stăm cu termenul de garanție, atunci poate chiar merită să împărtăşeşti cu prietenii micile revelații.

1 Miri

Când te ridici de pe scaunul din troleu pentru a-i lăsa locul domnului în vârstă şi el refuză zâmbind enigmatic, ca apoi să îngheţi dându-ţi seama că ți-a fost coleg de clasă. Nu mai poți suporta interminabilul drum până la următoarea stație decât simțindu-l ca o binemeritată penitență. Încercările minții de a te salva de la ruşine („totuși, era din B”) nu țin absolut deloc.

2 Voik

Nu mai suporti să citești meniurile din restaurante, nici în format fizic (e scrisul mic și n-ai ochelarii la tine), nici pe telefon, după ce ai scanat codul QR. Preferi să pui chelnerii în abis cu următoarea cerere ciudată: „Aș vrea să mănânc exact ce ați mânca dumneavoastră la ora asta...”

3 Miri

Când stai de vorbă cu colegii de serviciu, atmosfera e hazlie, mai puțin fața unuia, ce pare cam picată. Îl întrebi dacă e ok și îți spune cam rezervat că e îngrijorat, tatăl lui e cam bolnav, tot umblă pe la medici, se pare că e cam groasă treaba.

„Sigur, e firesc, la vârsta lui”, zice colegul tău. Cu fraza asta ai și luat un upercut, însă tu încă nu știi.

„Dar ce vârstă are tata?” e întrebarea pe care nu ar fi trebuit să o pui, dar tu naiv crezi că, dacă râzi cu copiii ăștia zilnic și ei te acceptă în gașcă, asta te mută cumva în secta selectă a Nemuritorilor. Nu, expiratule, tatăl lui e de-o vârstă cu tine.

4 Voik

Te cuprinde o înduioșare suspectă în fața vieții, în general. Simți nevoia inexplicabilă de a planta iarbă în curte, doar de dragul de-a vedea cum crește și înverzește.

Sindromul „miracolul vieții” nu-ți dă pace. Începi să adori copiii, cât de micuți. Te oprești și povestești aplecat peste cărucioare cu mămici tinere, de genul celor care mereu folosesc pluralul: „Azi am împlinit șase săptămâni...” Zâmbești vag tâmp, ca un erou de roman horror.

5 Miri

O lași mai moale cu cititul a 17 cărți pe lună. Cursul de citire rapidă a funcționat binișor, ți-ai optimizat viteza de parcurgere și numărul de idei memorate. De fapt toate numerele au crescut: pagini/minut, cărți/săptămână, idei de dezvoltare profesională neduse la capăt, prieteni nesunați demult, idei nescrise.

Ai auzit tu că oamenii care fac cu adevărat schimbări în lume e nevoie să facă sacrificii. Părea foarte plauzibilă ideea. Dar la un moment dat te-a lovit că poate nu trebuie musai să fii dintre ăia.

Că poate ai putea chiar să stai și să savurezi o carte câte zile vrei, să-i pritocești ideile pe toate părțile, să mai vorbești cu prietenii despre ea, să te imersezi total acolo. Lentitatea înțelepciunii! Asta e!

Ar fi frumos să fi fost asta cauza noului ritm moale. Însă adevărul e că ai auzit odată un podcast cu un autor deștept care dezvăluia felul lui de a citi și de a reține. Și zicea omul nostru că anumite lucruri nu trebuie grăbite.

Cine ar vrea să se laude prietenilor cu „Pfoai, să vedeți, am făcut dragoste așa, vreo 2 minute, grozav?” Așa și cu cărțile. De atunci îți acorzi, cu judiciozitate, timp să savurezi fiecare carte, pe îndelete, prevăzător, să nu carecumva să afecteze graba savoarea vieții.

6 Voik

O lași mai moale cu organizarea de triatloane montane pentru prieteni. Șapte ani la rând a fost destul. Acum cam toți te-au părăsit și nu pentru că tu ai fi prea bun. Pur și simplu s-au plictisit.

Nu mai înoti cu neopren în ape deschise, preferabil în lacuri de munte, ci începi să preferi piscine cumini, fără valuri. Dacă se poate, acoperite. După fiecare tură de înot, zaci pe șestache un sfert de ceas în bazinul copiilor, unde apa are 32 de grade.

Ba mai rău, cum dă frigul începi să ai fantezii imposibil de stăvilit: o să-ți construiești o saună proprie! Sau o să mergi la băi termale, din alea cu hotel deasupra. Visezi cum o să ieși din cameră în hălățel alb și papuci flaușați și o să cobori cu liftul direct în aburi parfumați cu ierburi vindecătoare, care ies șerpește pe sub ușa din sauna umedă.

7 Miri

E vremea expirării atunci când te surprinzi evocând împreună cu prietenii aceleași amintiri pe care le vorbiți de zeci de ani. Și ei (la fel de expirați ca tine) râd de parcă le-ar auzi prima dată. Ba chiar mai completează cu punctul lor de vedere asupra aceleiași întâmplări la care ați fost toți prezenți, și chiar și pentru tine pare că relatarea aduce ceva nou. „Da, așa-i, era și văru-so acolo, cum ai putut uita?”

Și te surprinzi recompunând aceeași amintire din piese de puzzle noi, puțin schimbate, și iar trăiești frumusețea întâmplării, și iar sunteți toți tineri și fără griji, având la dispoziție ore interminabile, fără agendă, în care nu mai știi exact ce zi e și nici măcar nu mai contează, în care foamea se rezolva cu niște pufuleți, iar setea cu orice. De fapt, cum spunea cherchelit unul dintre ei, ”foamea e doar o sete deghizată.”

Visarea transpunerii în timp e întreruptă doar de sunetul făcut de rulatul în orbite al ochilor copiilor tăi (și ai lor), care jură că aud povestea asta a mia oară. Cred că exagerează, n-au auzit încă toate nuanțele, deci trebuie insistat.

8 Voik

Te lovește brusc civismul, mai rău ca pe un administrator de scară de bloc obsedat de programul orei de liniște. Te revoltă tot mai mult gunoaiele aruncate în pădure. Trimiți inutile petiții la primării. Nu poți trece pe lângă cei care fac foc aiurea fără să-i admonestezi cu pericolul unei catastrofe. Pui în practică arătătorul îndelung balansat vertical a dojană. Ameninți necunoscuți cu Garda de Mediu, deși știi limpede că instituția aia nu umblă prin pădure și că, de fapt, nu există decât pe hârtie.

Ești mereu gata să le strici distracția celor care fac un rave party în pădure. Nu-i suporti pe cei care răscolesc potecile cu ATV-uri, enduro sau mașini de teren. Îți riști pielea de dragul dreptății. Confrunți cocalari mai trecuți pe la sală decât tine, conștient fiind că o poți lua în freză oricând.

Noaptea, când n-ai somn, imaginezi scenarii de film de serie B cu tine în rol de justițiar suprem: stingi grătare proaspăt încinse, pui capcane peste gropi, ascunzi țepi de metal în bălți și mai ales, la fel ca-n filmele americane, visezi mașini sărind în aer din pricina unor bombe artisanale făcute cu mânuța ta, în bucătărie.

9 Miri

Începi să expiri atunci când ieșitul în lume se schimbă încet din pretext de băute și întâlnit oameni noi în pretext de mâncat și reîntâlnit prieteni vechi. Iar când zic mâncat asta nu înseamnă potolit foamea cu ceva, nuu.

Înseamnă arta de a mânca 'nșpe mii de feluri de brânzeturi, sălăți, cărnuri și trufandale, chiar și dincolo de punctul în care ești perfect sătul și nasturele de la pantaloni geme.

Și nu doar mâncat, asta ar face oricine în fața unei mese apetisante, adevărata expirare se ițește atunci când te trezești vorbind minute în șir despre cât de bune sunt toate, despre detaliile de preparare, despre proveniența musai bio a nu știu cărui ingredient, plus obligatoriul pomelnic al mâncării de altădată și a gustului fad al roșiilor de acum.

Însă certitudinea expirării o ai abia atunci când te trezești că ceri gazdei, cu curiozitate nedisimulată, rețeta de zacuscă. Rețeta aceea de zacuscă dumnezeiască, cum n-ai mai mâncat niciodată (aici ajută din nou semnele expirării, că fix de asta ai mâncat și data trecută, dar azi gazda s-a întrecut pe sine). Și contempli serios momentul când te vei apuca realmente de făcut zacuscă, moment care părea că n-o să vină niciodată, însă acum pare foarte tangibil. Te simți acolo, ești pe val, în rând cu oamenii mari care fac zacuscă, ești de-al lor.

A, dar îți lipsește încă ceva. Ca să fii de-a dreptul om mare și respectabil e musai să ai propriul tău provider de țuică. Până nu știi un nenea care face minunea cu mânuța lui, în cazanul lui moștenit de la bunicul, din prunele lui bio, până nu ai un „Sandu Țuică” salvat în agenda telefonului, nu ești om mare, ci doar un expirat mărunț, aspirant.

Voik 9

Nimeni nu știe de ce, dar începi să crezi în calitățile curative ale ceaiului. Cineva (neapărat foarte expirat) ți-a trimis o listă lungă cu ce minunății poate face ceaiul de cimbru, de exemplu. Nu e doar afrodisiac, ci 1. vindecă pofta de mâncare 2. încetinește palpitațiile inimii 3. vindecă inflamația intestinală 4. oferă funcționarea regulată a glandelor. 5. omoară germenii din rinichi și vezică și tot așa până pe la 40. Uimitor!

Începi să ai fantezii cu privire la propria ta rețetă de ceai, unică în lume. Plantele nu trebuie să fie de oriunde, ci neapărat de la munte, unde flora spontană e necontaminată de radiații sau metale grele.

Cum dă vara, te trezești că umbli lela pe dealuri cu o pungă-n buzunar. Aplecat, culegi plante cu grijă, fără să le smulgi din rădăcină. Le usuci frumos la umbră, pe un ziar. Le combini, testezi, deguști. Simți cum toate organele tale interne aplaudă decizia.

Treci la pasul următor: nimeni nu scapă de ceaiul tău, livrat cu povestea aferentă. Parcă ești Columb care tocmai a descoperit America. Ceaiul combină cinci plante în proporții aproximativ egale: mentă sălbatică, cimbrisor, coada șoricelului, soc și nu se știe precis de ce, sunătoare. Cert e că fiecare vindecă ceva.

Ai chiar și pliculețe speciale în care îl pui. Faci din servirea ceaiului un ritual cu iz, bineînțeles, japonez. Prietenii sunt încântați, deși unii cer totuși o linguriță de miere. Parcă e un pic prea aromat și cam amărui. O fi de la sunătoare, mai știi?

Miri 10

Când te surprinzi că ești în stare să vorbești două ore despre mașini de spălat ceva nu e în regulă. Nu te lăsa păcălit de datele din buletin, expirarea, la fel ca mucegaiul, începe pe nevăzute, pe la colțuri, în capete neaerisite.

Chiar dacă anul nașterii e prin preajma schimbării veacului, taman atunci când părinții tăi își imaginau că nu vor mai fi copii și toate visele îndrăznețe în fapte le vor preschimba, acest lucru nu previne expirarea.

Când observi că, indiferent ce ți s-a întâmplat, la întrebarea „cum te simți?” răspunzi cu „ciudat” pentru că alte cuvinte nu mai ai, deja ar trebui să devii vigilent, mucegaiul e după dulap.

Dacă cumva te-ai mai și surprins gândind că totul despre viața asta îți e clar, că ai toate răspunsurile și știi exact cât e ceasul cu sensul vieții (despre îmbătrânire sau moarte nici nu mai încape vorba, ție n-o să ți se întâmple nicio dată), cheamă ajutoare, avem un caz clar de expirare precoce.

Voik 10

Încep să te obsedeze vechi amintiri, cum ar fi cel cu robinetul de la bucătărie pușcat la ora trei noaptea. S-a produs o inundație de toată frumusețea în timp ce tu dormeai dus, departe, într-o altă cameră. Schimbatul podelei umflate din lemn și zugrăvitul apartamentului vecinilor (nervoși) de jos te-a lăsat cu traume de neșters.

E vremea expirării când începi să faci cercetări legate de calitatea robinetilor din piață. Cică polonezii le fac trainice. Și nemții. Până și amărății de italieni, pe care-i credeai buni doar la pizza. Nu și chinezii...

Faci inventarul robinetelor din toată casa. Pe fiecare îl privești cu suspiciune, de parcă tocmai ar fi pe punctul de-a pușca. Ți se strecoară în suflet visul de-a le schimba pe absolut toate. Poate asta ți-ar aduce niscaiva pace în inimă.

Într-o bună zi, te confesezi instalatorului. Te privește cu îngăduință și vorbește cu tine rar și liniștit, așa cum ai vorbi cu un psihopat periculos, aflat oricând pe punctul de-a exploda. Exact ca un robinet sub presiune.

VIRATI CĂTRE PUTINĂ LUCIDITATE

ADINA ROSETTI

ILUSTRATIE DE
Maria Siminica Dimancea

Întrebarea a fost pusă de la început:

Folosești Faze?

Era mai etic așa, să joace amândoi după aceleași reguli. Sigur, ar fi putut să treacă sub tăcere acest aspect. I se întâmplase și ei, înainte să-și instaleze aplicația. Bărbați care păreau că știu ce să facă exact la momentul potrivit. Care o sunau fix când era pe punctul să-și piardă speranța, aduceau flori când trebuie, trimiteau chiar mesaje care sunau corect. Chiar prea corect, și cumva la fel. Ca și când ar fi fost scrise de o formă superioară de inteligență.

De fapt, cum s-a dovedit ulterior, era doar algoritmul Faze, acest app nou care devenea din ce în ce mai popular, promițând navigare ușoară prin jungla complicată a relațiilor. Pe modelul Waze, doar că în loc de șoferi croindu-și drum prin traficul rutier, era vorba despre participanți la un alt fel de trafic, unul sentimental.

Și-a instalat aplicația pentru că i se părea că duce o luptă inegală. Era cumva dezavantajată participând la „joc” doar cu intuiția și emoțiile, în plus fusese întotdeauna o fire impulsivă, care se lăsa dusă de valul momentului și apoi regreta. O lua pe străzile cele mai aglomerate și sfârșea în blocaje de trafic, blestemându-și zilele. Rata destinația sau ajungea în cu totul alte zone. Îi lipsea o privire detașată de ansamblu.

Iar la psiholog ajungea, de regulă, prea târziu, când nu se mai putea repara nimic și momentul trecuse – putea doar să contemple și să deconstruiască dezastrul deja încheiat. În plus, reclama la Faze începuse să apară cu insistență pe toate canalele de socializare, pentru că algoritmul știa, ca întotdeauna, de ce are ea nevoie.

A apăsă pe logo-ul care înfățișa două siluete androgine, pentru a nu leza vreo identitate de gen sau orientare, și a descărcat rapid aplicația. Și-a completat datele personale, chestii simple, nimic prea complicat, și a folosit am-

prenta digitală pentru detaliile bancare. Avea o lună free trial! Ce bine, nu lipsea decât să apară vreun participant la trafic pentru ca Faze să înceapă să calculeze cea mai bună și cea mai safe rută către destinație.

Iar destinația avea mai multe opțiuni presetate, de la o simplă Cină până la Căsătorie, cu toate variațiunile de mijloc, printre care chiar una mai puțin ortodoxă, dar nu mai puțin dezirabilă – Aventură Extraconjugală.

A zâmbit când, glisând în jos pe ecran, a apărut și asta: nu era cazul.

Și totuși, ce căuta mai exact, unde voia să ajungă? A apăsât nesigură pe o Relație generică – un început onorabil, o destinație oricum mai bună decât cele în care ajunsese până atunci, care nici măcar nu se puteau clasifica în vreun fel. Își petrecuse mai mult timp dezbătând cu prietenele „starea relației” decât trăind relația însăși cu celălalt participant la acest bizar și indecis dans în doi care se termina, de regulă, la fel de brusc precum începuse.

Și sfaturile, ah, sfaturile alea contradictorii, în care Prietena Numărul 1 o implora să nu cumva să-l sune, în timp ce Prietena Numărul 2 pleda convinsă că-i absolut ok să dea un telefon. Pe cine să crezi, pe cine să asculți?

Instinctul ei pendula între două extreme fără niciun reper și, mai ales, fără nicio garanție că deține date suficiente pentru a lua decizia corectă. Suna când ar fi trebuit să se abțină și rămânea tăcută taman când ar fi trebuit să dea un semn. Manifesta efuziuni sentimentale când tot ce trebuia era puțină detașare, în schimb, rămânea impenetrabilă exact când celălalt aștepta de la ea puțină tandrețe, iar destinația rămânea mereu undeva departe, ca o linie a orizontului care nu poate fi atinsă.

Dar acum gata cu toate astea: aplicația o va ghida eficient și rapid către fericire.

Folosești Faze?

Nu, nu cred în aplicații, a răspuns el la prima întâlnire, închizându-și telefonul cu un aer oarecum demonstrativ.

Îl cunoscuse la un workshop de origami la care se dusesse într-o doară, mai mult ca să-și umple timpul după ultima despărțire. Nu crezuse că e „genul ei”, dar aplicația apreciasse 90 % șanse de potrivire, probabil bazându-se pe informația că aveau vârste apropiate și „preocupări” comune – asta dacă un workshop de origami ar putea fi socotit ca „preocupare”.

Să începem navigarea, a îndemnat-o vocea inteligenței artificiale Faze și ea, ascultătoare, a acceptat invitația lui la cafea. Regula cerea ca aplicația și localizarea să fie pornite pe tot timpul interacțiunii, așa că i s-a părut onest să-i ceară mai întâi permisiunea.

Te deranjează dacă eu folosesc?

Deloc, a răspuns el relaxat, dacă asta-ți da un sentiment de siguranță.

Pe ecran a pâlpâit o inimioară, semn că răspunsul lui tocmai îi câștigase niște puncte. Algoritmul prelua informațiile și le analiza cu o putere de procesare pe care nicio minte omenească n-ar fi putut s-o aibă. Studii și teorii, cercetări avansate, neuroștiință, psihologie, epigenetică, toate astea garantau o rată de succes uriașă, infailibilă. Faze era o zeitățe, dar una care lucra în slujba ta, spre deosebire de-alde Cupidon, obișnuit să-și bată joc constant de bieții muritori care se îndrăgosteau în cele mai nepotrivite feluri, doar pentru amuzamentul cinic al zeilor.

Discuția a mers la fel de bine în continuare, ea își modula răspunsurile și reacțiile în funcție de sugestiile primite în cască de la robotul Faze care analiza totul neobosit. Când el i-a mărturisit că nu deține conturi active pe rețelele de

socializare, primul ei gând a fost să se ridice și să plece („ce fel de psihopat mai e și ăsta?”), dar vocea din cască i-a șoptit să exprime doar mirare și să pună întrebări suplimentare.

A aflat astfel că el era doar într-o pauză autoimpusă de un an. Voia să studieze efectele și să ia apoi o decizie. Au mai comandat un pahar de vin. Ea s-a amestecat puțin și era pe punctul de a-și povesti ultima despărțire, dar algoritmul a avertizat-o rapid să schimbe subiectul și să se abțină de la următorul pahar de vin. Virați către puțină luciditate, au fost cuvintele exacte, în timp ce pe ecran apărea un mare semn de Interzis!

Așa că au discutat despre animale de companie, un subiect cu potențial mai puțin periculos, iar el a primit două inimioare de la Faze pentru deținerea de pisică. Probabil studiile spuneau că posesorii de pisici au un potențial de peste 85 % de-a deveni parteneri stabili?

A plătit cu câteva hârtii, în loc să folosească un card bancar sau o aplicație, apoi i-a ținut paltonul, cu gesturi galante, și-a deschis ușa cafenelei când au ieșit afară.

Vine și Faze cu noi? a întrebat el amuzat, văzând grija cu care ea manevra telefonul.

E noul meu prieten cel mai bun, a glumit și și-a potrivit mai bine casca wireless în urechea dreaptă.

Atunci... să vă conduc acasă!

Mergeți înainte două sute de metri către familiaritate, a auzit vocea. Dacă intrați în sensul giratoriu al propunerilor indecente, părăsiți-l la prima ieșire!

N-a fost cazul, în seara aceea nu s-a întâmplat nimic. Nici în următoarea. Niciun sens giratoriu înșelător, niciun blocaj de trafic. Drum drept până la destinația Relație, aflată pe partea dreaptă.

Să știți că Faze ăsta chiar funcționează, le-a spus ea prietenelor la întâlnirea săptămânală care părea un soi de raport în lucru.

Băi, nu știu, da' eu n-am încredere într-o voce care să-mi spună ce să fac, a răspuns Prietena Numărul Doi, cea care era în favoarea sunatului fără ezitări. N-aș folosi niciodată aplicația asta! Oare să-mi instalez și eu? Cred că nu mi-ar strica, a replicat Prietena Numărul Unu, cea care milita împotriva sunatului bărbaților, din principiu.

Gândiți-vă că în curând aplicațiile ne vor conduce, asta zice și Harari în ultima lui carte, a pledat ea convinsă. Pur și simplu n-ai cum să bați algoritmi la decizie. Toată faza e procesarea datelor.

Mă rog, nu-i chiar așa, a replicat prietena sceptică. Ori-cum, când ajungi la... destinație, să ne dai semn, da? a rugat-o cealaltă.

Era de la sine înțeles că asta se va întâmpla; la cum mergeau lucrurile, destinația era aproape cucerită, iar Faze calculase exact momentul în care puteau avea prima noapte împreună, bazat pe toate informațiile primite, pe preferințele ei, starea emoțională, parametrii fiziologici și evoluția relaționării dintre ei până la momentul respectiv. Hai să pornim!

Vocea algoritmului părea aproape cuprinsă de entuziasm... sau poate asta era doar percepția ei? Luați-vă măsurile de siguranță! Da, avea un prezervativ în geantă, just in case. Cât de grijuliu era Faze, se gândise și la protecție!

El i-a deschis ușa cu același zâmbet cu care o întâmpina întotdeauna, pe care aplicația îl scanase deja și-l apreciasse cu o inimioară pentru sinceritate.

Apartamentul lui era simplu, aranjat minimalist, cu câteva plante ornamentale amplasate strategic în colțurile

sufrageriei. Inimioare pentru ordine. S-au așezat amândoi pe canapea, i-a turnat un pahar de vin roșu. Pisica lui s-a lipit cuminte de ea, ca un ghem călduros. Mergeți două sute de metri înainte, apoi intrați în sensul giratoriu și virati către seducție! Fericirea dumneavoastră este pe partea dreaptă!

Nici ea n-ar fi putut să spună exact cum se întâmplase totul. Poate că de vină fusese vinul roșu... Poate emoția momentului. Sau poate ghinionul ăla etern care o urmărea.

Te iubesc, spusese el deodată în mijlocul unei conversații aprinse. O fixase cu privirea și întinsese mâna către ea, dar cu o mișcare cam bruscă, dărâmând paharul în care tocmai turnase vin. A văzut în ralanti mișcarea, inima i-a tresăltat mai întâi de fericire că a primit o asemenea declarație, apoi de groază, văzând cum paharul se clatină și cade cu zgomot, făcându-se țandări, fix pe telefonul ei mobil.

Vinul rubiniu s-a întins peste tot pe masă, dar mai ales peste ecranul care tocmai începuse să pâlpâie, iar vocea din cască s-a stins tocmai în momentul în care Faze spunea ceva despre destinație, n-a înțeles exact ce anume, dacă o avertiza să fugă sau îi dădea undă verde.

Ce-ai făcut? a strigat ea, luându-și telefonul din mijlocul bălții de vin și încercând să absoarbă cumva lichidul cu poalele rochiei.

Am spus că te iubesc, a repetat el, fără să pară deranjat de toată scena pe care-o provocase.

Dar ea nu l-a mai ascultat, tot ce conta acum era să audă din nou vocea aplicației. Își ștergea frenetic ecranul cu tot ce apuca, fața de masă, șervețelul, rochia, eșarfa – fără efect. Telefonul era mort, iar vocea din cască amuțise.

Nu pot să cred, nu pot să cred că mi se întâmplă asta!

Știu c-a fost o declarație puțin neașteptată, dar... eu chiar asta simt!

O paralizează groaza, știe că orice ar face sau ar spune acum ar fi greșit, așa cum se întâmplase întotdeauna până să apară Faze – suna când ar fi trebuit să se abțină și rămânea tăcută taman când ar fi trebuit să dea un semn.

Un val de furie și disperare o copleșește, nu mai înțelege dacă măcar destinația aia există sau e doar o iluzie tâmpită, un sens giratoriu în care se învâрте mereu, apucând-o întotdeauna pe ieșirea greșită, așa că-și ia în grabă paltonul, îndeasă telefonul distrus în geantă și iese val-vârtej din apartamentul acestui bărbat cu care abia începuse să se îndrepte către o Relație, și-n timp ce trânteste ușa, îl aude repetând:

Am spus doar că te iubesc...

Se face liniște după plecarea ei, pisica vine și se încolăcește pe pieptul lui, de pe masă încă picură vin roșu, îmbibând covorul de dedesubt. Bărbatul își caută în buzunarul blugilor telefonul, îl deschide și tastează în câmpul de căutare al magazinului virtual numele aplicației.

NOAPTEA, MAREA

MARIAN TRUȚĂ

ILUSTRATIE DE
Maria Siminica DIMANCEA

După-amiaza cobora iute spre seară, așa cum se întâmpla în fiecare început de toamnă. Nu mai departe de ieri, plaja de la Capul Turcului fusese plină, dar acum abia dacă mai puteai vedea câțiva rătăciți care se bucurau de ultimele raze de soare ale zilei.

Sebastian, în picioare și rezemat de turnul farului, fuma și privea spre digul nou, care se întindea departe, spre larg, acolo unde marea vineție prevestea noaptea. Ceva mai jos, aproape de poalele falezei, la terasa de la Capul Turcului se aprinseseră luminile.

Mehmet ședea cu capul sprijinit în mâini, la tejgheaua barului. Din cât putea vedea Sebastian, și acesta privea la rândul-i tot spre capătul digului. Fie-sa, Daniela, aranja buchete de flori de câmp în vasele mici de pe mese.

Clienți, ioc, afară de Ilarion, paznicul farului, care sugea pe îndelete dintr-un țoi cu *jamaică*, așezat cu spatele spre mare, la una din mese.

Toată viața a văzut marea din far, cugetă Sebastian. I-a văzut toate furtunile și toate unduirile uleioase și toate culorile posibile și toate întunecimile, la ce ar mai fi privit-o acum, la capătul verii sau la începutul toamnei, în vreme ce-și gusta jamaica?

Așa se gândea Sebastian și, adulmecând aerul sărat, aproape că putu să simtă un iz transparent de rom și, pe dată, simți o poftă de vară nesfârșită și o melancolie vagă, abia insinuată. Și mai simți și emoția, fiorul necunoscutului, imprecizia viitorului imediat, așa cum pătea de fiecare dată la începutul școlii: noi colegi, alături de o parte din cei vechi, noi camaraderii, mici ranchiuni din trecut, de mâine actualizate și șlefuite.

Stinse țigara de zidul farului, după care porni spre terasă. Ajuns la bar, ceru un rom.

– Tac-tu știe că bei? îl întreabă Mehmet.

– Știe, pentru el beau.

Se sprijini în coate de tejghea, se aplecă și privi în spate, pe sub brațul stâng, către Daniela, în vreme ce turcul umplea Țoiul. O cam plăcea pe fată, dar așa, mai cu fereală, să nu bage de seamă Mehmet.

– Ia, face două lei.

Lăsă două hârtii de zece.

– Îmi dai restul mai târziu.

Se așeză lângă Ilarion, cu fața spre mare.

– Măine plec la Constanța, moșule. Te mai găsesc aici la anul?

Ilarion dădu din umeri.

– Poate.

– Am auzit că închid farul, că nu mai e nevoie de el, că o să pună o radio-baliză în capul digului, așa-i?

Privirea apoasă a lui Ilarion nu-i zicea mare lucru. Avea ochii albaștri, chipul plin de riduri și o barbă căruntă și țepoasă, în etate de vreo trei sau patru zile. Pe cap purta un chipiu străvechi de marinar, poate chiar chipiul căpitanului Nemo, eșuat cine știe cum și de ce prin Marea Neagră.

– Ce-ți pasă ție de far, răspunse Ilarion și dădu pe gât ce mai rămăsese în cinzeacă. Turcule, mai bagă unul, rogu-te. Și mai adă unul pentru puță ăsta.

Sebastian o auzi pe Daniela chicotind, de parcă Ilarion spusese cine știe ce glumă mondială.

– Nu-mi pasă, da' cred că...

– Nu mă interesează ce crezi, i-o tăie Ilarion. Ți-am dat să bei ca să taci și să mă scutești de neroziile tale.

Daniela aduse *jamaicile* și le așeză pe masă. În treacăt, ca din nebăgare de seamă, atinse mâna lui Sebastian. *Aproape ca o mângâiere*, gândi el. Apoi fata se duse după tejghea și porni muzica.

*La mer qu'on voit danser
Le long des golfes clairs
A des reflets d'argent, la mer
Des reflets changeants sous la pluie*

Așa zicea Charles Trenet din difuzoare.

– Dansezi cu mine, Sebastian?

– Daniela, ai clienți, lasă prostiile! îl auzi el pe Mehmet, care-și făcea de lucru cu paharele de pe tejghea.

Un cuplu oarecare, în papuci de plajă, el îmbrăcat în șort și cu un tricou pe care scria *Libertinage* și *Cap D'agde*, tricou bine mulat pe burtă, cu ochelari și o chelie de contabil, iar ea, ceva mai zveltă, dar nu cu mult, purtând o bluză albă de in, lălâie și vaporeasă și, mai mult ca sigur, nimic altceva pe dedesubt. Amândoi cam la cincizeci de ani, plus-minus.

Daniela dădu fuga să le ia comenzile.

Toate aceste detalii Sebastian le prinse într-o clipă, apoi se întoarse spre Ilarion.

– Nu-mi pasă de far, reluă el, dar dacă-i așa, ai să pleci și tu de aici și-o să-ți rămână *sirena* singură.

Ilarion rânji fără să spună nimic.

– Știi c-am văzut-o și eu? continuă Sebastian. Acum vreo trei sau patru seri, m-am dus până în capul digului, ședea pe un stabilopod cum te văd și cum mă vezi. Și avea alge în păr și niște țâțe rotunde, cam cum le are purisanca asta de la masa vecină.

– Ai văzut pe naiba, răspunse Ilarion cu voce domoală. Acu trei zile a fost furtună, te-ar fi măturat marea din capul digului... Prostule.

Sebastian dădu din umeri. Nu văzuse nimic, așa era, fusese furtună. Îi plăcea să-l necăjescă pe Ilarion.

Poveștile acestuia, despre ființele mării, pe care doar el le văzuse, cum veneau ele în nopțile cu Lună plină și se zben-guiau printre stâncile din capul digului și cum ieșeau, uneori, din apă și se leneveau pe stabilopozi și cum râdeau încet, ca niște clopoței din cleștar și cum, uneori, îi vorbeau sau îi cântau și cum îl lăsau să le pieptene pletele lungi, negre sau roșcate sau cu reflexe albastrii, nelumești, toate aceste povești îl fascinau pe Sebastian, dar îl și amuzau în egală măsură.

– Cum le pieptănai? îl întreba el.

– Cu degetele, îi răspundea Ilarion.

– Te lăsau să le pui mâna pe țâțe?

– Doar una dintre ele, cea mai frumoasă dintre toate, răspun-dea Ilarion.

– Și aveau cozi de pește?

Dar Ilarion nu-i dădea toate detaliile. Acum n-avea chef de povești. Goli cinzeaca și se ridică de la masă.

– Lasă sirenele. Ia-o pe Daniela, du-o în disco, la Cazino încă e deschis, vă mozoliți și voi într-un ungher, undeva. Sirenele nu-s de tine.

Plecă apoi, clătinându-se, spre poteca șerpuită care urca faleza spre far. Rămas singur, Sebastian mai fumă o țigară, după care îi făcu semn Danielei.

– Te lasă tac-tu cu mine la disco, în seara asta?

– Poate mai încolo, că vin clienți acum.

– Mă duc să fac o tură pe dig, poate te iau la întoarcere? Măine plec la Constanța, așa că ne mai vedem la primăvară. Ce zici?

Daniela dădu din mână.

– Vedem, am treabă acu’.

Terasa începuse să se umple de lume. Nu ca în serile precedente, dar mai multă decât ar fi crezut.

Termină romul și porni spre digul de acum aproape întunecat. Marea, din ambele părți, respira lent, ca un animal fabulos, străvechi și netulburat.

Izul de alge putrede, briza domoală, primele stele care deja sticleau pe cerul violet, clipocitul apei, negreala orizontului, luminile depărtate ale portului, pe toate le gusta și le trăia Sebastian.

Da, urma toamna, venea școala – ultimul an de liceu –, dar încă era cald, încă era plăcut, încă era nesfârșire în aer și pretutindeni în jurul său. Ar fi putut spune că era multă nemurire. Încă. Trăiește-ți clipa!

Digul cel mare avea aproape un kilometru. În capăt, lângă stabilopozii finali, dacă stătea cu spatele spre țărm, avea sentimentul că întreaga lume nu e decât mare, o unică mare vâscoasă, definitivă și una cu cerul de acum întunecat.

Iar el, o gază nesemnificativă, dar capabilă de cuprindere, de admirație și de beatitudine în fața acelui spectacol orb și întunecat și pustiu.

Și atunci văzu, undeva departe, o felie de lumină. Luna, care se ridica de sub orizont, printre fâșii de nori aflați la marginea universului, poate.

Și lumina Lunii avea să deseneze o cărare argintie pe suprafața apei, o potecă imprecisă și amăgitoare.

Mai avea de mers până la capăt capăt, dar auzea deja hula mării cum se strivea de ultimii stabilopozi, de ultimele stânci care marcau sfârșitul uscatului.

– Ai o țigară?

Se opri, nedumerit. În dreapta sa, pe o stâncă teșită, întunecată, se zărea o siluetă neclară. Simți cum i se ridică părul de pe ceafă. Se apropie încet.

Era o fată, o femeie, mai degrabă ghicea decât vedea. Purta o cămașă albă și o rochie tot albă și largă, care atingea apa. Ședea cu picioarele în apă și se uita la el cum se apropie.

Părul, blond, aproape cărunt, îi încadra chipul oval, cu trăsături difuze. Apoi ochii i se obișnuiră cu întunericul și-i putu distinge liniile feței. Ochi mari, negri, gura frumos arcuită, întunecată de parcă ar fi fost pictată cu un roșu profund, de capăt de spectru.

– Am. Vrei una?

Ce întrebare stupidă, își zise și-i întinse pachetul. Apoi veni mai aproape, aprinse bricheta, adăpostind-o cu palma căuș.

Femeia își apropie fața de flacără, mijind ochii, poate orbită de lumină, și-și aprinse țigara.

– Mulțumesc, spuse ea suflând fumul spre cer.

Sebastian mai ținu bricheta aprinsă, curios s-o vadă mai bine, dar briza avu grijă s-o stingă și îi fu rușine s-o mai aprindă încă o dată.

– De unde vii? întrebă el.

Femeia făcu un gest moale cu mâna, un gest care putea să însemne orice, că vine din cer, din mare, de pretutindeni.

– Adică din ce oraș?

– De aici, îi răspunse ea.

Avea o voce plăcută, moale, dar bine timbrată.

– Eu sunt din Constanța.

Deși nu-i mai vedea ochii, era sigur că ea îl privește. Simți un început de fâstâceală. Ce naiba să-i mai zică? S-o întrebe cum o cheamă? Cu ce se ocupă? Ce vârstă are? Asta chiar ar fi fost o mitocănie. Însă era curios.

Din cât văzuse, putea avea vârsta lui, dar la fel de bine ar fi putut să aibă și treizeci de ani sau chiar mai mult, poate cincizeci, cine să știe.

– Vreau să spun că stau în Constanța, la ai mei, dar aici am stat peste vară la mătușă-mea, Ilinca. O știi?

– Nu, n-o știu. Nu-i știu pe toți din oraș.

Orașul era mic, totuși. Sigur că asta nu însemna că toată lumea trebuia să știe pe toată lumea.

– Măine plec la Constanța, continuă Sebastian.

– Începi școala?

– Da, se vede, râse el. Se vede?

– Ești tânăr, spuse ea și el avu impresia că-i ghicește o undă de regret în glas. Stai lângă mine, te rog.

Se așeză lângă ea pe lespede de piatră. Îi simțea respirația, avea un miros iute, de sare și de fum de țigară și de ceva în plus, ceva familiar, dar greu de precizat.

Femeia se înghesui în el, se băgă sub umărul său drept ca și cum i-ar fi fost frig.

– E răcoare, îi spuse ca o scuză. Poți să mă ții în brațe, dacă vrei.

Îi cuprinse umerii cu brațul și-și petrecu mâna spre talia ei, iar gestul acesta, dublat de abandonul femeii, îi stârni un fior în vintre.

Și, în vreme ce el chibzuia dacă s-ar cădea să fie mai îndrăzneț, ea îi spuse:

– Aproape că-ți aud gândurile.

Atunci dădu să se retragă, i se părea nefiresc, total aiurea. Ca și cum necunoscuta încerca să se dea la el.

– Rămâi așa cum ești, nu te speria, râse ea foindu-se sub umărul său.

Îi simți trupul zvelt, dar musculos, cum se așează mai bine.

– Pe mine mă cheamă Sebastian, spuse el răgușit și ea-și ridică fața spre a lui.

– Ai un nume frumos, Sebastian. Și ești atât de tânăr...

Apoi, fără de veste, dar delicat, îl sărută. Îi simți iarăși respirația și apoi gustul, arome de sare, de iod, de fum și, da, ghici el, amărui de *jamaică*. Și inima îi începu să bată puternic. Femeia își depărtă chipul și șopti:

– Nu-ți fie teamă, Sebastian. Am să te învăț cântece. Am să te învăț să respiri sub apă, am să te plimb prin locuri nemaivăzute, Sebastian. Vrei?

Mâna ei îi dezmierda obrazii, avea degete lungi, fine, dar umede.

– Da, spuse el deși carnea lui zbiera NuNuNu.

Fugi, Sebastian, îi spunea trupul și, când încercă să se ridice în picioare, alunecă de pe piatră și căzu spre apa neagră. Se lovi năpraznic în coaste și respirația i se blocă preț de o clipă.

Se gândi să sară în apă și să înoate spre țărm, spre luminile de la terasă, spre Daniela, îi promisese c-o duce la discotecă, avea s-o ducă, vor dansa, se vor ține de mână, se vor plimba pe faleză, vor sta pe o bancă, el va încerca să-i bage mâna pe sub bluză, ea va râde și se va apăra în joacă, invitându-l la mai mult, și el va uita tot ceea ce se petrecea acum. Va uita.

– Nu-ți fie teamă, Sebastian, vei uita, îi spuse femeia și coborî spre el, îl cuprinse în brațe și amândoi se pierdură sub apa care tocmai se poleia cu argintul topit al Lunei.

L-au găsit în zori. Zăcea cu fața în sus pe plajă, cu un surâs pe chip, cu ochii întredeschiși și sticloși, privind la zborul pescărușilor.

Daniela l-a zărit prima, a fugit spre el, l-a luat în brațe, i-a dat algele de pe frunte la o parte și a strigat, mai degrabă a urlat spre cer, spre mare, spre oriunde.

Dar nimeni, afară de pescăruși, nu i-a mai auzit țipătul prelung și plin de disperare. Apoi au apărut ceilalți, dar asta n-a mai avut nicio însemnătate.

DISTANȚE

TEXT: ANA MARIA SÂNDU

ILUSTRATIE: ANA MARIA SANDU / PRISMA

Anul de acum va rămâne pentru mine unul călător. Am stat 7 luni în Elveția, departe de casă, cea mai lungă perioadă din viața mea. În septembrie m-am întors în București.

Schimbarea s-ar putea ca exact asta să însemne, să trebuiască să-l sugrumi pe cel care ai fost ca să poți inventa un tu care n-are legături cu noul loc. Fiecare zi înseamnă cartografierea teritoriului. Cel care știe că va rămâne un timp mai lung într-un loc percepe diferit lucrurile față de un turist. Așa cum eschimoșii văd mai multe feluri de zăpadă și eu încep să simt ploaia care va ține o zi întreagă sau cea care se va opri la prânz și va lăsa soarele să apară.

În acest Câmpulung Muscel elvețian în care am ajuns, cu puțin timp în urmă aș fi zis că nu se întâmplă nimic. Ieri, însă, a vuit târgul. La vecini, la restaurantul italianesc, au intrat niște hoți în weekend. Am citit în ziarul local că au furat banii din casă, apoi s-au așezat și au mâncat ceva, au băut o sticlă de grappa. „Și au atins toate prăjiturile din galantar”, a declarat patroana, care urmărise descinderea hoților pe camera video instalată în interior.

Imaginea asta m-a urmărit toată ziua. M-am gândit la comicul și la tristețea ei, la cum pot niște străini să-ți pângărească dulciurile. Să nu se hotărască ce să mănânce, care foietaj și cremă le place mai mult.

Îmi înfig dinții într-o bucată de pâine cu lapte. Are gust de franzelă fină, moale. Am învățat să folosesc espressoorul din cafeneaua unde vin în fiecare zi și îmi ajut cumnata.

Un iepure a traversat drumul prin fața mea, am mers cu 120 de km la oră pe autostradă, doamna Mine, care are un magazin de haine, e turcoaică, poetul preferat al lui Chantal e Gherasim Luca. Peștele cu sos de muștar înoată în farfurii albe, păsările se cheamă una pe alta, cea mai frumoasă ceașcă pe care am adus-o de acasă s-a spart, prietena mea sărbătorește în liniște la umbra unor lalele roșu carmin.

Nu te uita în urmă, mergi drept, pe linie, pînă obosești. Îmbătrânim încet și sigur. Merele verzi scârțâie în dinții noștri, suculele pasteurizate alunecă pe gât și mîine e un fruct indecent care se coace într-un loc îndepărtat. O jumătate de-a mea stă la un birou negru, într-un oraș aglomerat, cealaltă se uită pe fereastră și privirea ei se pierde pînă departe, acolo unde iarba n-a fost călcată de cai.

Sunt seri în care îmi fac bagajele în minte, ambalez pisica, îmi cer scuze că viața asta nu e a mea și nici pentru mine, și plec. În timpul ăsta merg pe niște străzi pe care le-am învățat deja ca să-mi recuperez mașina dintr-o parcare în care nu poate să stea mai mult de 3 ore. Par singura femeie din orașelul ăsta care aleargă mereu undeva. Picioarele mele traduc neliniștea interioară. Zîmbetul de cafea maschează frica că n-o să reușesc să fac toate aceste lucruri practice în timp util. M-au luat pe sus și mă străduiesc să le fac față.

Mă simt o impostoare care se joacă de-a vânzătoarea, doar doar o să-și păcălească clienții. Filtrele de la mașina mare de spălat vase se curăță la sfârșit, nu uita să arunci găleata din burta espressoarelor, nu închide cu cheia ușa de la bucătărie înainte de a băga prăjiturile din vitrină în camera frigorifică, nu crede că ai terminat încă, vei descoperi mereu că mai e ceva care a rămas în urma ta.

N-am câștigat niciodată bani din munci practice, efortul meu e de două ori mai mare decât al altor oameni pentru că n-am niciun talent pentru asta.

Am senzația uneori că în ritmul ăsta n-o să-mi dau prea bine seama când trece timpul, că distanța dintre luni și vineri e măsurată prost și că repetiția incredibilă a drumurilor, a formulelor de politețe ne golește de orice conținut.

Lunea mă trezesc devreme. Iarba e udă, anotimpul se schimbă ușor și văd asta în zborul păsărilor și în ciripelile lor din ce în ce mai vioaie. „A sta pe loc” și „a pleca”, între cele două verbe se duce acum bătălia mea.

Primesc imagini de acasă, în apartamentul meu stă acum altcineva, care se uită pe fereastră când bate vântul și ghivecele atârnate de M., în urmă cu 14 ani, se balansează într-o parte și alta.

Recunosc și nu recunosc locul, ca și când între mine și apartamentul în care am crezut că o să locuiesc toată viața s-ar fi ridicat un perete. Un fel de detașare care seamănă cu o piele uriașă de șarpe crește în mine în fiecare zi.

Singurătatea mă face curajoasă. Învăț să respir și nu mai încurc străzile în oraș, când conduc. Încă am momente în care nu-mi vine să cred că eu, care am mers toată viața în dreapta, șofez. Schimbarea mă face să mă simt încă tânără. O adolescentă întârziată care s-a mutat într-o cameră cu vedere la munte. În cadru apar în fiecare zi doi cai: unul alb și unul brun și din zbenguiala lor se conturează ziua.

Am cunoscut mulți oameni în ultimul timp. De unii nu-mi amintesc mai nimic. De la alții am păstrat câte o senzație, atît. Înainte de fiecare curbă îl aud pe M.: frânezi când te apropii și accelerezi apoi. Exact asta fac acum, cu o întârziere de 20 de ani.

Mine m-a întrebat ieri cum m-am acomodat și mi-a zis pentru prima dată pe nume. Mă emoționează atenția ei, ca și când m-ar fi simțit că vin de departe și că mi-e greu. Cuvintele îmi ies încă poticnit, se ascund de mine și mă trădează uneori.

Încerc să simplific, să decupez doar câte o felie de realitate. În capul meu totul e mai complex, mai alambicat. Mă întreb dacă o să reușesc vreodată să exprim tot ce vreau. George m-a întrebat ieri dacă îmi place mai mult aici decît la București. Eram la sărbătoarea populară a orașului, la un fel de bâlci, unde se întîlnesc toți cu toți.

E un provincialism autentic, fără nici o fiță și asta dă lucrurilor o oarecare ușurătate.

Din patul meu văd aceiași doi cai, care-și flutură cozile în aer. Cel alb e mai prietenos și îmi zic că e o iapă, după comportament. Cel negru are mereu nevoie să fie provocat. Azi fiecare paște în colțul lui.

Anul trecut în vară mă gândeam ce mișto ar fi să pot să merg pe aici, pe drumul șerpuit, cu mașina. Acum o fac de câteva ori pe zi și a devenit banal.

Când pleci dintr-un loc îți dai seama cât de puțini sunt cei cărora le lipsești cu adevărat. Se strânge atît de tare cerul, încât nu mai am nicio apăsare la capitolul ăsta. Toți suntem niște singuratici, în fond, care la un moment dat pleacă și nu se mai întorc.

Un om gătește din banii lui puțini un orez cu legume pe care nu-l pot mânca. Mă forțez, pentru că mi-e deopotrivă foame și rușine. Îmi vorbește despre păsările care trec în zbor peste balconul lui și îi rîd ochii.

Se bucură enorm de forma lucrurilor, de puținătatea lor, de deșirarea lor, ca de cea mai frumoasă și bună dintre realități. Eu stau în blugii mei albi și în puloverul negru, și-l ascult. „Dacă aș avea bani suficienți, nu mulți, aș cumpăra mai multă cafea și iarbă.”

Aș putea fi o fotografie pe peretele lui, alături de Michelle. Să-i zâmbesc unei fete străine care intră și se oprește în bucătărie și încearcă să privească dincolo de dezastrul din interior. Alături de copii și de un bărbat la diverse vârste. Asta în timp ce el încearcă să gătească ceva și caută disperat un pahar să-i ofere apă. Dar descoperă că s-au spart toate. În jur nu mai e nimic funcțional, doar o mare de lucruri inutile, depozitate de-a valma.

„N-am fost niciodată mai liber”, îmi spune, în timp ce ia un pumn de orez și îl presară peste legumele pe care le-a adus într-un coș frumos de răchită, în care au mai fost niște patine cu roțile preistorice. Albe, obosite, cu pielea zbârcită. E o eleganță străină în gesturile lui. Aproape nepământească.

Are mâini fine, de pianist. Aș putea să mă relaxez, dar simt că nu pot să respir prea bine. Mă gândesc la păsările care zboară pe deasupra blocului și trec prin dreptul geamului lui. La perdeaua ciuruită.

Războaiele pot fi de multe feluri. Pe unele le purtăm împotriva noastră. „Dacă mergi puțin, ajungi la lac și privilegiul e minunată.”

Studioul meu de aici îmi amintește de mansarda din facultate. E ca un balon cu care am călătorit mereu prin lume. Mereu agățate una de alta. Am puține lucruri și acum, cum aveam și atunci.

O femeie cu pălărie de paie țesală un cal. El întinde capul, îi caută mâna să-i mulțumească. Femeia care scrie rândurile astea nu e nici aproape, nici departe, pentru că nu știe încă unde e jumătatea drumului.

Marti e zi de pizza în sat. Doamna, care are o pizzerie ambulantă, face totul într-un camion roșu, de 32 de ani. În fiecare zi a săptămânii poposește în altă localitate din regiune. Cartoane „pour jeter ou pour garder”, te întreabă.

Îi cunoaște pe fiecare după nume, îi întreabă ce le fac copiii, părinții, soții. Ieri am așteptat la un rând cu un copil, o pisică, un fermier încălțat cu bocanci și ciorapi de lână, în ciuda căldurii de afară, care cumpărase recent douăzeci de vaci. E cea mai bună pizza pe care am mâncat-o vreodată.

M-am învățat cu frumusețea așa cum te înveți cu toate celelalte lucruri. Încă mai am gestul reflex de a scoate telefonul și a fotografia lacul, munții. Uneori mă răzgândesc tocmai pentru că și eu fac parte din peisaj. Zilele trec la fel, și mă îndepărtez de mine.

O amortire pune stăpânire pe mintea și pe degetele mele. Mă tot întreb cum și mai ales când reușesc să scrie oamenii care au joburi grele, la care stau cel puțin opt ore pe zi.

Cum pot să nu-și piardă determinarea, de unde au forța să-și mai transcrie gândurile, obsesiile, să păstreze o coerență între ceea ce fac și ceea ce simt.

Mă gândesc la lucrurile pe care poți sau nu poți să le lași în urmă. La un autoexil din propria viață, la fantezia de a fi altcineva măcar puțin, o mică parte din viață.

Diminețile nu mă mai sperie ca altădată, sunt integrate în ritmul de aici, cu răcoarea și lumina lor, când afumată, când clară ca un pahar cu apă.

De pe geamul cafenelei văd un băiat cum stă drept și învață să împartă corespondența. Își face ucenicia cu domnul de la poștă. Își contemplă viața și privește în gol.

Nu știe ce-l așteaptă, deocamdată clipește des și ochii lui par două globuri de sticlă. Când transparentă, când mată.

Bărbatul care face Taekwondo și s-a născut în Senegal se așază mereu la aceeași masă și comandă același lucru. Nici măcar nu-l mai întreb ce vrea. Poate că vine în fiecare zi doar ca să-mi spună: „Știi, viața e minunată!”. Mă uit la el, îi zâmbesc și îi dau dreptate.

Acum îmi beau cafele latte-ul la București, într-un loc drăguț, de pe Eremia Grigorescu. Mi se întâmplă să tresar când aud zgomotul espressorului. În altă viață, am învățat niște manete asemănătoare. Îmi vine să-i spun tipului plictisit să zâmbească.

Alteori să dea muzica mai încet. Sau că totul e seducție pe lumea asta. Locul nostru cochet din orașul elvețian de provincie, cu cărți, croissante, un poem pe care îl alegeam în fiecare săptămână și îl puneam pe mese, și clienți fideli, nu mai există.

Poate că nici n-a existat vreodată.

NOSTALGIA

**ADRIAN
MIHALȚIANU**

ILUSTRATIE DE
Maria SIMINIA DIMANCEA

Mă uit fermecat cum crește o floare de gheață, întinzându-și zeci, apoi sute de ramificații în toate direcțiile pe geamul ud până când îl cuprinde treptat într-o capcană împietrită și albă, prin care lumea de afară se vede indecis. Cui îi pasă, când în fața ochilor ți se înfățișează o lume de basm, cu mii de irizații și structuri geometrice făurite parcă prin magie?

Respirația mea a făcut asta - apa de pe geam, ea și frigul din casă. Generații întregi de copii până la mine au privit la fel de fermecați acest spectacol al înghețului pornit dinspre colțurile geamului și terminat la mijlocul lui - uneori incomplet, fără a reuși să cucerească și partea de sus rămasă udă, alteori desăvârșit, mai ales diminețile, când afară era un ger de crăpau pietrele, iar îngerii de gheață acopereau de jos până sus lumea.

E optzecișidoi, am șapte ani și peste încă unul tata va pune al treilea rând de geamuri, să nu mai dârdâim la 15 grade în casă iarna, iar magia florilor de gheață se va întâmpla mai rar, de data asta cu complicitatea mea - voi lăsa întredeschis rândul dinspre cameră, doar-doar vor înflori din nou minunile.

Uneori le voi deschide până la ultimul și voi sufla direct pe geamul dinafară, să transform o simplă răsufflare într-un univers înghețat, mai ceva ca Moș Gerilă.

Acum mi-e imposibil să mai creez așa ceva. În casă am termopane, iar afară temperatura e prea mare, în miezul iernii, ca să mai înghețe ceva. Un spectacol pierdut pentru toate generațiile de copii care mă vor urma. Sau poate, cine știe?

Mă arunc dintr-o singură mișcare sub plapumă. Șocul e mare - afară bate viscolul, iar în camera noastră așternutul e înghețat și el. Mă salvează mama, care a încălzit apă pe aragaz și a pus-o în sticle pe care ni le strecoară la picioare, mie și soră-mii, înainte de culcare. Clănțănim din dinți câteva minute, apoi ne liniștim.

Plapuma e grea, dar se încălzește repede, atât de la sticla fierbinte, cât și de la corpul meu aschilambic dar capabil să genereze suficientă căldură în coconul etanș cât să adorm. Poate spre dimineață se vor încălzi și caloriferele. Poveștile alor mei, care-și amintesc că înainte de a ne naște noi puteau sta și în mânecă scurtă iarna în casă, mi se par la fel de fascinante precum cele citite în seria cu o mie și una de nopți.

E noapte și bine sub plapumă, iar apăsarea ei mă trimite rapid în lumea viselor, acolo unde copiii au la îndemână dulciuri și jucării colorate, iar Crăciunul e în fiecare zi.

Trucul ăsta cu sticlele cu apă fierbinte-mi va salva pur și simplu viața decenii mai târziu, într-o noapte petrecută la cort deasupra cercului polar, la minus două grade, în niște saci de dormit umezi și reci ca un mormânt, după ce am văzut cu gura căscată prima auroră boreală din viața mea. Mulțumesc, mamă!

Mă îmbată mirosul de cremă de ghete. Miroase a podele date cu petrosin, nici nu știu unde am simțit asta prima dată, probabil într-o casă veche a vreunor rude, că la bloc avem doar linoleu. E ritualul din fiecare an: deliciul de a-mi băga mâinile în cutiile rotunde cu creme negre, maro sau incolore, unele dintre ele mai vechi decât mine, și de a

descoperi perii cu mâner de lemn și păr de cal, venite din alt timp, poate mai vechi chiar și decât părinții.

Îmi frec ghetele cu sârg, pentru că e seara de Moș Nicolae și dacă vrem să ne vină darurile, trebuie să ne lăsăm ghetele în hol făcute oglindă. Mă fascinează cât de repede intră crema în ele când o masezi cu peria, apoi ce lustru poate lăsa o banală cârpă, mânuită de colo-colo peste bombeu, sub atenta supraveghere a lui taică-miu.

Fug apoi afară la săniuș. Cred că e singurul an în care a nins destul atât de devreme, iar noi suntem vreo douăzeci de copii coborâți ca arhanghelii din bloc spre derdelușul de doar câțiva metri lungime, pe care facem o hărmălaie de nedescris. Zăpada e mică și umedă, treptat se murdărește de la pământul muncit de tălpile noastre, ne mocirlim îngrozitor alunecând pe ea și ne facem ca toți porcii, agățându-ne de un biet pui de corcoduș sădit odată cu blocul în ceea ce fusese înainte mahalaua Vergului, acum practic un șir neîntrerupt de blocuri și maidane.

Dar râdem, râdem nebunește ca și când am fi singuri pe lume, iar deasupra noastră n-ar veghea de la geamurile luminate un bloc de zece etaje din care răzbat numai zgomote de bucătărie ale unor părinți ocupați cu pregătitul primelor miresme de vacanță. Ghetele bune le-am lăsat sus, lustruite, iar când ne vom întoarce mânați de gerul care s-a lăsat între timp și ne-a înghețat noroiul pe haine și cizme, vom fi primiți cu uluitoarea surpriză de a avea câte o portocală în fiecare dintre ele și o punguță de bomboane cubaneze lângă.

Bananele încă verzi sunt lăsate la copt sus, pe frigider, în hârtie de ziar. Pe ele le vom descoperi coapte abia a doua zi, dimineață. Minune.

Mi-ar fi greu să găsesc acum unde am rătăcit trusa de creme de pantofi și perii din lemn cu păr de cal, dar cu siguranță o am pe undeva, prin casă, așteptând să o deschid și să mai ies apoi măcar o dată la un săniuș. Corcodușul e acum un copac mare, în blocul copilăriei mele nu prea mai sunt copii, iar de jur împrejurul lui sunt acum doar mașini.

Ele nici nu chiuie, nici nu se joacă. Dar corcodușul încă ne mai aude chiotele, încă ne mai simte îmbrățișarea, sunt sigur de asta, doar am copilărit împreună.

Încă n-a venit Moș Crăciun, dar pe biroul din camera mea rece a aterizat o minune cum n-am văzut în viața mea. E îmbrăcată în plastic și are culori țipătoare, iar pe ea îi am pe Pif și Hercule îmbrăcați de iarnă și râzând unul de altul pe un derdeluș plin de gaguri. E nou-nouță și suntem primii care o vor deschide, iar odată cu ea descoperim o lume a umanismului și a comediei, dar și a eroilor ca Rahan sau Corto Maltese.

Și a gadgeturilor, sigur, acele mici jucării din plastic cu care înțelegem principii științifice sau doar ne amuzăm la culme.

Voi râde alături de ei tot restul vieții mele, voi învăța să-mi pese de animale și de planetă, dar și să fac și să primesc farse din partea altora.

La un moment dat, reușesc să pun gheara pe o colecție aproape completă, apoi sunt nevoit să o vând ca să-mi pot zugrăvi și mobila apartamentul gol-goluț luat într-un bloc comunist din Titan, 18 ani mai târziu. Ce ironic, să-ți vinzi copilăria pentru a putea trăi ca adult...

Azi, Pif a revenit, tipărit de un fost ministru al lui Sarkozy, dar a schimbat umanismul său pe propagandă „eco” fără pic de haz, cum n-a fost nici măcar o dată pe vremea când era editat chiar de comuniștii francezi. Îl aștept, totuși, cu aceeași înfrigurare de copil și mă bucur la fel de tare când îmi ajunge, cu greu, în cutia poștală, tocmai din Franța.

Poate cine știe, într-o zi voi râde din nou cu gura până la urechi, cum o fac citind arhiva digitală de 70 de ani de Vaillant, pe tabletă.

Suntem întinși pe spate în intersecția dintre vilișoarele scăpate de demolare, în cartierul construit înaintea blocurilor noastre și rămas cuminte la poalele lor, ca și când ar fi înconjurat de zidurile unei uriașe și ciudate cetăți cu sute de geamuri care se aprind și se sting la întâmplare.

Un tablou de iarnă olandez, dar cu specific comunist românesc.

E noapte și ger și zăpada scârțâie sub noi, dar stratul de omăt e gros și dens sub cei câțiva centimetri de zăpadă pufoasă proaspăt căzută. Deasupra noastră strălucesc stelele, așa cum o vor face toată copilăria noastră, în bezna de pe străduțele prost sau deloc iluminate.

Nu mai circulă nicio mașină, în case pâlpaie timid luminițele chinezești colorate de la brad, iar noi chicotim în timp ce ne mișcăm brațele încoace și-ncolo, apoi ne ridicăm și râdem din nou când vedem „îngerașii” lăsați în urmă.

Ne aruncăm în alt loc neatins până atunci și repetăm figura, la nesfârșit, câteva zeci de minute bune, până când

hainele tricotate ni se acoperă în broboane de gheață de sus până jos, iar gerul începe să ne muște degetele de la mâini și de la picioare.

Fugim apoi spre casă, e seara în care vine Moș Crăciun, mai ales la copiii care cred în el, dar și la Rareș, care ne spune că el nu există, că-s doar părinții noștri, băi fraierilor. Și ce contează, până la urmă? Important e să vină, să vină!

Lumina farurilor unei mașini ne învăluie din spate. Mă întorc și văd cum tot maidanul ăla înzăpezit strălucește deodată cu mii de irizații sub formă de îngeri. Pare a fi desprins de pe un geam înghețat din camera care mă așteaptă rece, sus, cu propria-i lume de poveste. Noi suntem îngerii, dar încă nu știm asta...

E iarnă și-i bine. Copilăria nu se va termina niciodată, ci-și va întinde mereu și mereu câte o altă ramură, apoi o alta și o alta, până când tot geamul nostru va îngheța pentru totdeauna într-o nebunie de evantaie din cristal cu mii și mii de amintiri colorate în mișcare și vom trăi fericiți până la adânci bătrâneți, așa cum scrie în povești. Sau în revistele pentru copii, venite tocmai hăt, de departe.

PRIMI MEI ANI DE INTERNET

TEXT: RĂZVAN FILIP
ILUSTRATIE: MIDJOURNEY.COM

Aveam 13 sau 14 ani când Internetul a poposit pentru prima oară în casa mea. A venit la pachet cu televiziunea prin cablu, de care știam cu ce se mănâncă doar datorită bunicii, care locuia la oraș, în timp ce eu, soră-mea și ai mei trăiam la țară și prindeam câteva posturi de televiziune printr-o sârmă conectată la televizor și agățată de perdea. TVR 1 și TVR 2 se primeau ok, Antena 1 cu purici. Apoi, de undeva din neant, a apărut RDS-ul, care la vremea aia s-a extins foarte rapid, peste tot, inclusiv în casa noastră pe jumătate terminată.

Calculator aveam din 2002 și la 13-14 ani deja eram obsedat de jocuri, deci sosirea Internetului nu m-a prins complet atehtnic. În plus, cu un an sau doi în urmă se băgase Internet și în sălile de informatică de la școală, deci am aflat ce este acela un Google search sau un meci de Quake 3 în rețea înainte ca PC-ul familiei să fie pătruns de primul său cablu Ethernet.

Comparativ cu belșugul de platforme care există astăzi, Internetul de odinioară era un Internet sărăcăcios. Dar atunci nu-l percepeam deloc așa. Mă fascinau până și cele mai banale tehnologii. A existat o vreme în care tot ce-mi doream de la viață era să termin cât mai repede cu școala, să mă întorc acasă, să aprind calculatorul și să-mi petrec tot restul zilei ascultând muzică furată de pe net și vorbind cu fete din cealaltă parte a țării pe Yahoo Messenger.

Am fost atât de acaparat de Messenger, încât pentru o perioadă am uitat că sunt gamer. Din motive pe care nu le înțeleg nici în ziua de azi, îmi plăcea foarte tare să folosesc jargonul ăla format din multe, mult prea multe prescurtări. Când și-a făcut soră-mea primul ID de mess, am stat pe un scaun lângă ea și am observat fascinat cum vorbește cu lumea prin cmf, cmz, sal, cf.

La fel de fascinante mi se păreau emoticonurile. Prin clasa a 9-a le știam deja pe de rost, fără să le mai caut în lista messengerului și ocazional îmi testam cunoștințele pe ultima foaie a caietului de română.

Dacă sap bine prin dulapurile casei părintești, cred că o să găsesc și astăzi un caiet dictando plin de alăturări aparent incoerente de semne de punctuație, dar pe care mintea mea de atunci le asocia instant cu niște fețișoare galbene care exprimau diferite emoții sau gesturi.

Spre sfârșitul gimnaziului și în timpul primilor ani de liceu, Yahoo Messenger a fost singurul meu contact cu normalitatea unei vieți de adolescent.

Acolo „agățam”, acolo îmi trăiam poveștile de „iubire” cu fete aflate la sute de kilometri distanță (și pe care nu le-am cunoscut niciodată în carne și oase), pentru că în viața reală eram mult prea anxios ca să încerc ceva în sensul ăsta.

Atunci am descoperit și trollingul online, chit că abia prin 2008 am aflat că ce fac uneori pe Internet se numește așa. Trollam pe Yahoo Messenger, trollam pe DC++, în timp ce așteptam să se descarce un film sau un joc, trollam pe forumuri, trollam prin comentariile site-urilor care permiteau așa ceva.

Fenomenul în sine nu era ceva neapărat nou pentru mine. Copilărind în anii '90 și în prima parte a anilor 2000, trollingul era peste tot. În familie exista mereu un văr mai în vârstă căruia îi plăcea să-și chinuie verii mai mici.

Mai întâi erai victimă, apoi, după ce apărea cineva mai pricăjit prin peisaj, deveneai agresor.

La școală abia așteptam să ne ardem unii pe alții cu răutăți gratuite și glume umilitoare, chiar și între tovarăși. Pe uliță sau în fața blocului partenerii de joacă puteau fi prieteni în secunda asta și dușmani în următoarea.

Cred că una dintre primele lecții de trolling ca la carte mi-am luat-o chiar în felul acesta, în timpul unei miuțe, când m-am interesat sincer, neironic, de viața unui partener de joacă.

Eu: *Ce mai faci, X?*

X: *Dau muie la curioși.*

Era genul de chestie care mă și enerva, și îmi și stârnea admirație. Aș fi vrut să le întind și eu capcane altora, să nu fiu singurul fraier care le încasează. Iar Internetul s-a dovedit un loc perfect pentru aruncat momeli și prins fraieri în plasă.

O dată pentru că puteai face totul sub protecția anonimatului, a doua oară pentru că ieșeau din calcul consecințele din viața reală, unde dacă trollai pe cine nu trebuie și când nu trebuie, repercusiunile erau fizice.

Prin 2007 am început să citesc cu religiozitate recenziile de jocuri video publicate pe defunctul ComputerGames.ro. În subsolul fiecărui articol exista o rubrică de comentarii în care zeci de gameri își dădeau cu părerea în legătură cu articolul sau jocul recenzat. Le citeam și pe alea cu religiozitate.

Uneori asistam la dezbateri interesante și utile, alteori lucrurile degenerau în flame wars, adică certuri interminabile și foarte neurodivergente născute din te miri ce. Majoritatea participanților erau sinceri în supărarea lor, dar printre ei se strecurau și cei care își exprimau supărarea prin ironie și atacuri fine la persoană. Aia erau cei mai interesanți și amuzanți pentru mine. Trollii. Glumeții fără niciun Dumnezeu.

Site-ul venea la pachet cu un forum. Înainte să existe social media, forumurile erau locurile în care oamenii se duceau să-și dea în cap unul altuia pe Internet. Am devenit activ și acolo pe la sfârșitul lui 2008, după o perioadă îndelungată de privit de pe margine.

La început stăteam mai mult prin secțiunile despre jocuri și filme. Când cineva avea o părere diferită de a mea, saream imediat la atac, de regulă prin ironii ieftine privind inteligența respectivului.

Cred că atunci am aflat pentru prima oară ce este acela un ban, pentru că apucăturile mele au fost observate rapid de moderatorii.

Ulterior am devenit obsedat de secțiunea despre ateism și religie. Era o perioadă a vieții în care, din diverse motive, unele mai puerile, altele mai puțin, începeam să-mi pierd treptat credința în Dumnezeu. Iar Internetul era cea mai bună sursă de argumente anti-religie pe care o aveam la îndemână.

În secțiunea aia am descoperit mai toți profetii ateismului modern, de la Richard Dawkins, până la George Carlin și Christopher Hitchens. Și tot acolo am început să-mi șlefuiesc identitatea de troll.

Nimic nu era mai amuzant pentru la mine la vremea aia decât să ironizez religii folosind argumente și insulte culese din gurile altora - doar nu era să revoluționez eu, un puști de 16-17 ani din Vâlcea, umorul și discursul anti-religios.

Culegeam de peste tot: de pe forum, din numere de stand-up, episoade de South Park, documentare piratate, debateri plictisitoare urcate pe Youtube.

Ateismul erau modul meu de a-mi afirma identitatea de adolescent rebel. Altfel, eram neobișnuit de conformist pentru vârsta mea: nu fumam, nu mă drogam, de acasă nu fugeam și în anturaje dubioase nu prea mă băgam.

Când și când mai trăgeam câte o beție cruntă, cât să-i fac pe ai mei să mă adune de pe cine știe unde, dar cam atât.

În aceeași perioadă am aflat ce e aia o memă și am început să mă familiarizez cu umorul online. Pe Youtube râdeam ca prostul la recenziile lui [Nostalgia Critic](#) sau sketch-urile lui nigahiga, iar pe forum, în secțiunea sa de umor (botezată Spitalul 9 1/2), intram în contact cu primele meme importate de pe 4chan - și azi mă laud că am știut înaintea multora de vârsta mea ce e ăla un troll face.

Pe forum se coagulase și un club select al celor mai abili trolli: „Tactical Troll Unit”.

Erau acceptați doar utilizatori care se remarcaseră prin contribuții umoristice de-a lungul mai multor ani, deci nu putea intra orice puțoi care-și făcea 20 de conturi ca să-i înjure pe alții de mamă.

Acolo erau toți „eroii mei” și acolo aspiram să ajung și eu.

Unul dintre ei își zicea **Zarzavat** și obișnuia să parodieze foarte bine discursul „cocălăresc”. Bășcălia anti-manele era foarte la modă pe vremea aia, nu știu dacă aș mai râde acum, probabil că nu, mi s-ar părea plictisitor de rasistă.

Pe altul îl chema **stiller** și era trollul educat, cinefil, bășist, dar progesist social, fiind printre puținii oameni din comunitatea aia care îndrăznea să vorbească în sprijinul minorităților.

Cel mai dada dintre trolli era unul care-și spunea **megan-ic**, un tip de-un umor foarte absurd și meta pentru anii ăia, care era privit de mulți ca ciudatul clasei. Pentru mine era un zeu.

Nu mai țin minte exact dacă tentativele mele repetate și foarte cringy de trolling au reușit, până la urmă, să-mi asigure intrarea în clubul acela select. Mai degrabă eram subiect de glume printre cei de acolo, care mă mirosiseră de la o poștă că-s puștan și încerc prea tare.

Și oricum, din 2010 încolo, am început să migrez încet-încet către Facebook. Unde am descoperit grupurile de ateism, locuri în care puștanii de vârsta mea (18-19 ani) se duceau mai întâi să se plângă de rude religioase, tradiții și bisericile din cartier, ca apoi să se radicalizeze politic într-o direcție sau alta (dar mai mult spre dreapta).

Dar despre asta altădată, că am limită de pagini.

WHAT A YEAR!
IT'S THURSDAY, CAPTAIN!*

TEXT: ALINA POLIAKOVA
ILUSTRATIE: ALINA POLIAKOVA / PRISMA

(Alina Poliakova e jurnalistă, are 29 de ani și locuiește în Kiev, Ucraina. E redactor-șef al versiunii în limba engleză a Ukrainska Pravda și ambasadore a transliterării corecte a numelui orașului Zaporizhzhia.)

Pentru mine, ca pentru orice ucrainean, anul acesta a început pe 24 februarie. Uneori pare că durează de o veșnicie. Alteori - că totul a început ieri. Singurul lucru care nu se schimbă este sentimentul că tot ce am trăit până la război a fost într-o altă viață.

Am aplicația Timehop pe telefon. Îmi amintește ce am postat pe rețelele de socializare în fiecare an care a trecut, la aceleași date. Pare că toate aceste evenimente dinaintea invaziei au avut loc cu mult, mult timp în urmă. Și că toate sunt la fel de neimportante.

Ce este o inimă frântă odată, demult, în comparație cu necrologurile zilnice din feed-ul de pe Facebook?

Însă un om se poate adapta la orice. Anul acesta am experimentat-o pe propria-mi piele.

M-am adaptat la raidurile aeriene. Dacă la început fugeam la adăpost la primul țipăt de sirenă, acum mă ascund în baie. Îmi creez acolo iluzia de siguranță, atunci când aud exploziile.

M-am adaptat la penele de curent. E o experiență interesantă să-ți planifici viața în funcție de programul de întreruperi, care nu mai coincide cu întreruperile reale.

Am învățat din nou să am bani cash la mine, pentru că bancomatele nu funcționează fără curent și vreau să mănânc.

Am încetat să mai merg cu liftul, pentru că sunt șanse mari să rămân blocată. Stau la etajul opt: fiecare zi este acum rezervată picioarelor.

M-am adaptat la viața fără internet. E o dezintoxicare care îmi permite în sfârșit să termin o carte cu calm. Doar că

„viața-pe-analog” înseamnă și că nu aflu mereu din timp că vine un nou raid aerian. Au grijă să mi-o spună tot exploziile.

E adevărat, cel mai adesea sunt rezultatele apărării noastre aeriene, dar asta nu înseamnă că nu este mai puțin înfricoșător.

M-am adaptat la despărțirea de călătorii. Cel puțin acum. Îmi amintesc că în urmă cu un an m-am plâns că cei 35 de kilometri de la Kiev la aeroportul Boryspil înseamnă o eternitate.

„Durează mai puțin un zbor până la destinație decât drumul ăsta cu mașina, la aeroport”, ziceam.

Dar m-am adaptat deja la faptul că cel mai apropiat aeroport se află acum la Varșovia, la 784 de kilometri distanță. Acum, să ajungi în orice oraș european într-o zi este deja o victorie.

M-am adaptat la necesitatea de a pune totul în priză, la încărcat, cu prima ocazie. Pe vremuri, dorința bunicii mele de a mă vedea cum mănânc tot, până la ultima firimitură, mi se părea ciudată. „Să ai mereu conserve în pivniță”, îmi mai spunea.

Acum mă gândesc ce fel de bunică voi fi. Până să am nepoți cred că se vor inventa baterii puternice de tot, care vor ține săptămâni întregi. Oare nepoții mei se vor uita ciudat când bunica lor îi va întreba dacă au telefoanele încărcate?!

Până atunci e și o condiție, bineînțeles: să trăiesc ca să apuc să devin bunică. Oricum, mama a renunțat să mai încerce să întrebe despre nepoți, pentru că nu este momentul potrivit. E un avantaj total neobservat al războiului.

Printre minusurile evidente: tatăl meu vitreg a murit în război și nu-și va vedea niciodată nepoții.

Am convins-o pe ultima bunică în viață să părăsească zona ocupată „pentru șase luni”. Procesul de negociere a fost un succes, mai ales că am reușit să o scoatem de acolo la timp.

Bunica a fost nevoită să părăsească casa în care a locuit timp de 57 de ani. Casa în care și eu mi-am petrecut primii șase ani de viață și locul meu sigur în Univers, unde m-am întors în fiecare vacanță școlară. Un loc care mă aducea mereu înapoi la o stare de pace și armonie.

Cel mai probabil, acolo locuiesc acum soldați ruși. Bineînțeles, nu-i spunem bunicii acest lucru. Îi promitem că se va întoarce ACASĂ imediat ce totul se va termina.

Mi-ar plăcea, de asemenea, să mă întorc acolo în vacanță. Dar războiul nu are sărbători și nici weekenduri. Și nici știrile cu care lucrez din 24 februarie.

Să fii jurnalist în timp de război este o adevărată provocare.

Primul lucru pe care îl fac când mă trezesc este să deschid fluxul de știri. Ultimul lucru pe care îl fac înainte de a merge la culcare este să deschid fluxul de știri.

Bineînțeles, cu condiția să existe curent electric. Dacă nu este lumină dimineața, mă pregătesc repede și mă duc la birou, la generator. Dacă nu e lumină seara, adorm. Nicio dată liniștită.

Visez adesea fluxul de știri.

Când ești jurnalist, știi tot ce se întâmplă. Doar că uneori nu-ți intră în cap.

Trebuie să vezi toate tragediile, dar și să încerci măcar să nu lași totul să te ciuruiască, pentru că altfel de poți epuiza foarte repede.

Cum să nu îți vină să te lași păgubaș când apartamentul unuia dintre colegii tăi este bombardat de o rachetă rusească?

Când un alt coleg nu scrie articole pentru că e șofer în Forțele Armate, iar al treilea luptă deja de luni bune pe front?

Pe de altă parte, simt că fac lucruri utile și semnificative. La urma urmei, cuvântul este și el o armă. Sintagma "echilibru între muncă și viață personală" a rămas în aceeași altă viață, de demult.

Unde e mult război e și multă muncă, puțină viață și absolut niciun echilibru.

Așa e în Ucraina, după aproape 10 luni de moarte și război. Poate părea ceva teribil sau cel puțin neobișnuit pentru un străin, dar nu e nimic special pentru ucraineni. Sunt zeci de milioane de povești similare aici.

Acum stăm cu toții în întuneric de trei zile, fără electricitate, apă sau comunicații. Dar spiritul de sprijin reciproc este în aer.

Ne adunăm acum mai des cu prietenii. E mai puțin înfricoșător când suntem împreună. Plus că ei pot avea lumină, în timp ce tu nu.

Ne sunăm familia și prietenii mai des. Ne unim pentru a ne ține de cald. Când vine lumina, încercăm să transformăm furia în donații.

Fără îndoială, ne așteaptă cea mai neagră iarnă. Dar nici măcar asta nu va stinge lumina din noi.

Noi continuăm să scriem pentru tine.

Dacă te [abonezi cu doar 3€ pe lună](#), noi vom putea să-ți oferim în continuare jurnalism independent, onest, care merge în profunzime, să ne continuăm lupta contra corupției, plagiatelor, dezinformării, poluării, să facem reportaje imersive despre România reală și să scriem despre oamenii care o transformă în bine.

De fapt, [orice sumă contează](#) :)

Oricum ar fi, sperăm să ne citești în continuare cu plăcere.

Și așteptăm feedback, musai, pe
contact@pressone.ro